

11 muligheter for å brette
en kube, 1988

Granitt, glass, papp
20 x 660 x 100

Usign.

MS-78/88

Prov.: Drammens Kfor. 1988, utst.

Ust.: -3+1-, Drammens Kfor. 1988, s. 30.10., ill.
(arb.tegning) s. 29 (upag.)

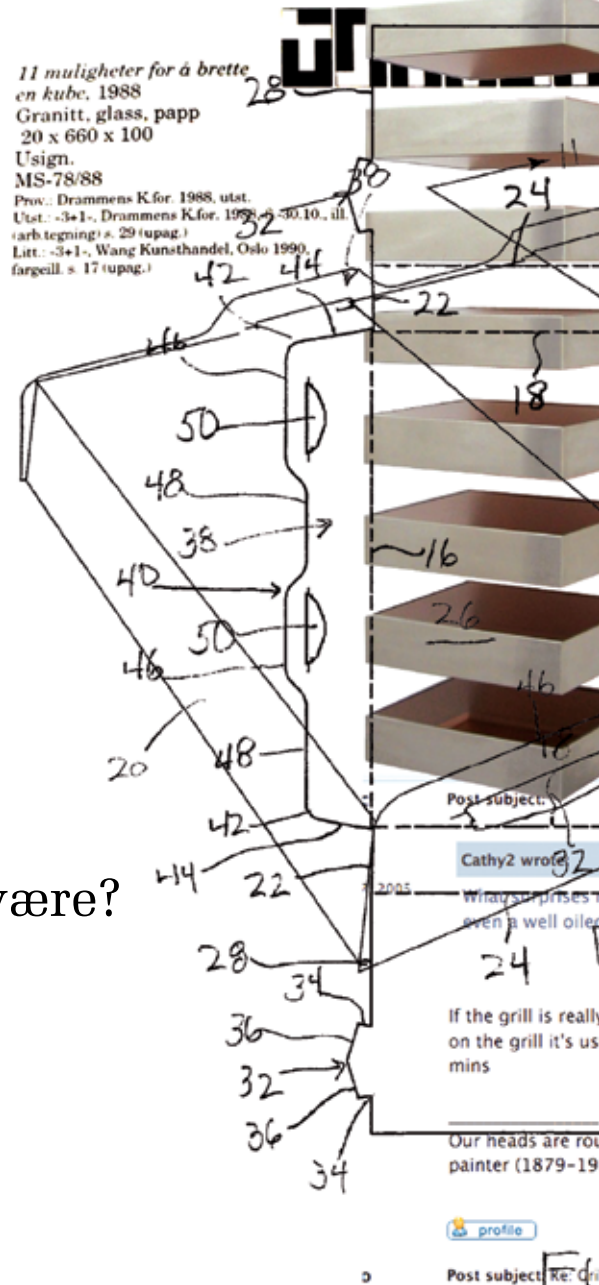
Litt.: -3+1-, Wang Kunsthandel, Oslo 1990,
fargeill. s. 17 (upag.)

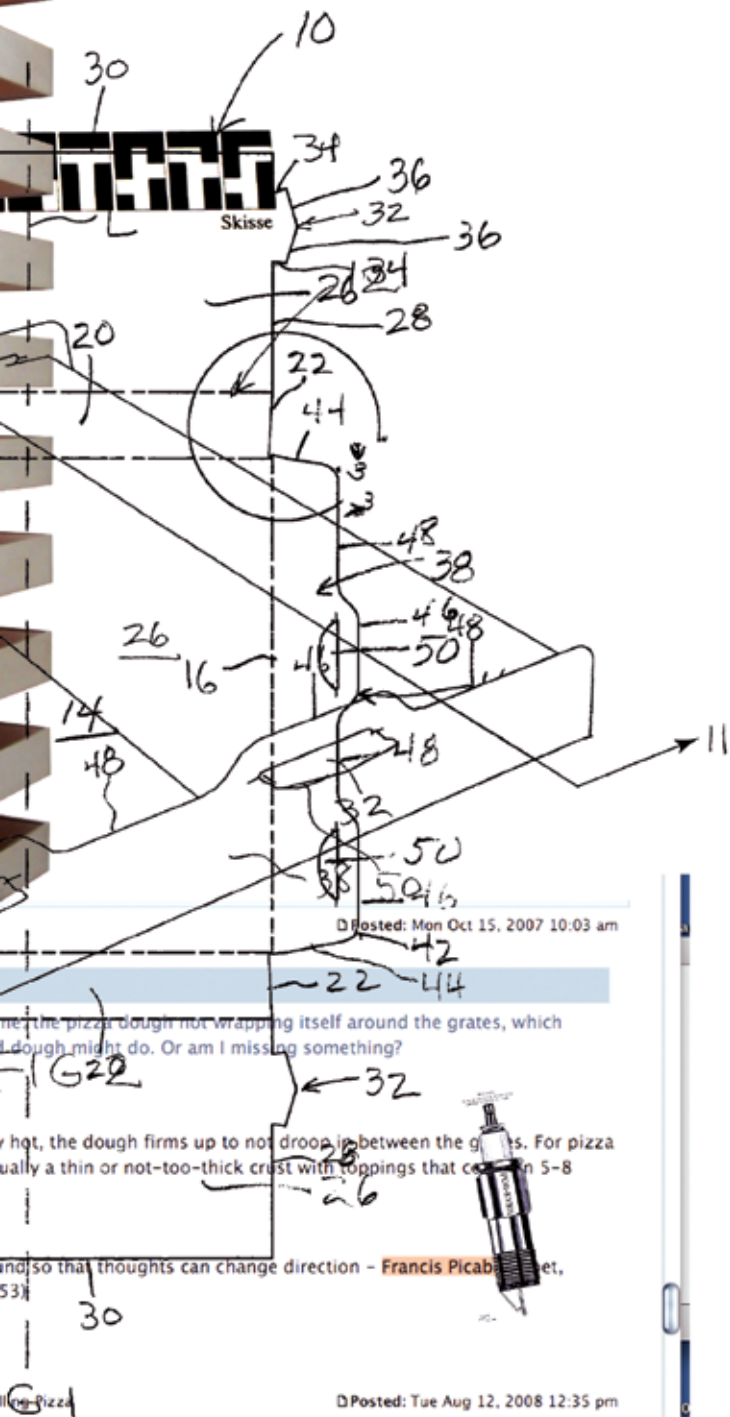
10 prosjekter

Hva kan kunst i offentlige rom være?

Kunst til statlige leiebygg og eldre statsbygg

2007-2009

Hva kan kunst i offentlige rom være?

Kunst til statlige leiebygg og eldre statsbygg
2007-2009

© Kunst i offentlige rom KORO 2009

Redaksjon

Komiteen for 5. tildelingsrunde v/ Katrine Giæver, Annette Kierulf, Anders Tomren og Elisabeth Tetens Jahn.

Komiteen avsluttet sitt arbeid juni 2009

Redaksjonell innledende tekst ved komiteen, tekst i de 10 oppslag ved kunstnerne selv.

Fotomateriale fra kunstnerne selv samt Katrine Giæver og Anders Tomren

Design Ole Martin Lund Bø

Trykk Litografia A/S

Papir omslag Munken Pure

Papir materie Artic Volume

Typografi Melior og Courier

Copyright gjengitte verk kunstnerne selv,
med unntak av

© Eva Grøttum/BONO 2009

© Hanne Lydia Kristoffersen/BONO 2009

ISBN 978-82-93033-03-5

Det må ikke kopieres fra denne bok i strid med Åndsverksloven eller avtaler om kopiering med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningskrav og inndragning og kan straffes med bøter eller fengsel

Hva kan kunst i offentlige rom være?
Om 5. tildelingsrunde under Koros innkjøpsordning for statlige leiebygg og eldre statsbygg.
Katrine Giæver, Annette Kierulf, Anders Tomren, og Elisabeth Tetens Jahn

4-8

Politiets sikkerhetsjeneste (PST) Snorre Ytterstad
Politiets utlendingsenhet, Trandum internat Åsa Sonjasdotter
Gjøvik tingrett Per Dybvig, Bigert & Bergström
Høgskolen i Oslo, avd. økonomi, sosial og kommunal utdanning Jan Freuchen
Haugaland tingrett Camilla Løw
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag Hanne Lydia Opøien Kristoffersen
Finnmark skattekontor Marianne Heier
Jæren tingrett Ole Martin Lund Bø
Ambassaden i Abu Dhabi Eva Grøttum
Asker og Bærum politidistrikt Gerd Tinglum

10-19
20-29
30-39
40-47
48-55
56-65
66-73
74-83
84-91
92-99

Hva kan kunst i offentlige rom være?

Kunst i offentlige rom – KOROs innkjøpsordning for statlige leiebygg og eldre statsbygg,

5. tildelingsrunde.

KOROs innkjøpsordning er en av fire ordninger som ivaretar KOROs ansvar for kunst til offentlige rom i Norge. Ordningen ble opprettet i 1997 og gjelder for statlige leiebygg og eldre statsbygg som ikke er omfattet av den regulære ordningen der byggebudsjettet automatisk utløser midler til kunst. Arbeidsformen under innkjøpsordningen er i struktur, mandat og prosedyrer litt forskjellig fra KOROs øvrige ordninger og representerer et viktig innspill i det samlede statlige arbeid med kunst til offentlige rom.

Komiteen har bestått av tre eksternt oppnevnte kunstnere, Katrine Giæver, Annette Kierulf og Anders Tomren, samt KOROs prosjektansvarlige for ordningen, seniorrådgiver Elisabeth Tetens Jahn. Arbeidet har pågått i tidsrommet vinter 2007–vår 2009.

Innledende spørsmål

Komiteen begynte sitt arbeid med en diskusjon om hvilke muligheter og utfordringer kunst presentert i offentlige rom kan ha. Det har i de senere årene utviklet seg en større faglig refleksjon over dette området innen kunstfeltet, dels fra offentlige institusjoner og aktører som KORO og dels fra kunstnerne selv som i de seneste tiår i økende grad har trukket ut av den institusjonelle galleri- og museumsrammen og heller velger andre deler av den offentlige sfæren som arena for sine budskap. Erkjennelsen av at kunst i offentlige bygg kan romme et større spekter av kunstformer enn det man tradisjonelt forbinder med offentlig utsmykking tvinger frem nye begrep og tilnærningsmåter. Våre innledende spørsmål dreide seg om hvilke muligheter som ligger i “stabile” verk kontra mer flytende kunstformer, visuelle kontra mindre visuelle uttrykk og representativitet versus “usynlighet”. Hvis et kunstverk tok form av en matrett i en kantine, bare for å ta et tenkt eksempel, kunne dette til dels utfordre vår forestilling om kunst i offentlige rom som en visuell markør som tydelig kan leses og forstås som kunst.

Komiteen har ønsket å utforske og videreutvikle KOROs arbeid med hva kunst i offentlige rom kan være, og komme fram til gode løsninger innenfor denne ordningens rammer. Vi ville at prosjektene skulle vise et bredt spekter av kunstneriske tilnærningsmåter og uttrykk – formale som idémessige – og åpne opp for opplevelser som aktiverte både tanker og sanser. Vi kom frem til at vi ville få til dette best ved å invitere kunstnerne til å gjøre stedsspesifikke verk til de bygg og institusjoner som ble valgt ut. Dermed gikk vi endelig bort fra den innkjøpspraksisen som ordningens navn signaliserer og overtok stafettpinnen fra de forrige to tildelingsrundene som delvis realiserte oppdragskunst. En slik praksis kan forsvares gjennom de langvarige leieavtalene, mellom 20–30 år, som sikrer kunst i leiebygg en levetid på linje med kunst i statseide bygg.

Vi ønsker med denne katalogen å tydeliggjøre kunstnernes ulike innfallsvinkler til de valgte prosjekter gjennom deres egne tekster, supplert med bilder fra prosessen.

Søknadene og valg av bygg

Etter innledende samtaler gikk vi løs på søknadene for å gjøre oss kjent med byggenes fysiske og arkitektoniske betingelser og de ulike institusjoners virke og offentlighetsgrad. Våre befaringer avslørte et stort spenn i byggenes velegnethet for kunstprosjekt i forhold til formale og estetiske kvaliteter. Noen bygg fremstod med en gjennomført arkitektur og offentlige indre områder som inviterte til et kunstnerisk bidrag, mens andre hadde en mer anonym arkitektur, med trange romløsninger og allerede overfylte offentlige fellesrom. Hos enkelte igjen var fargesettingen og interiøret så dominerende at et kunstnerisk bidrag ville få problemer med å hevde seg. Blant 28 søkere valgte vi ut 10 som skulle få kunst. Budsjettet var totalt på 3,6 mill kroner som omfatter anskaffelse av kunsten, formidling, dokumentasjon og administrasjon.

Å velge rett kunstner til rett sted

Blant byggene vi valgte, var det kun ett som befant seg i utlandet: embetsboligen til Ambassaden i Abu Dhabi. Ved hjelp av fotografisk dokumentasjon av de representative delene av boligen kunne vi tegne oss et bilde av situasjonen, og det sto klart for oss at et todimensjonalt uttrykk ville egne seg best. Tematisk kunne det være interessant å undersøke hvilke mulige forbindelser og tegn på innflytelse den islamske kunsttradisjonen har hatt på den nordeuropeiske. Samtidskunsten i en norsk ambassade i et arabisk land kunne slik formidle noe om utveksling mellom ulike tradisjoner. Vi valgte å gi oppdraget til Eva Grøttum på bakgrunn av hennes tidligere arbeid med ornamentale former som kan assosieres både til europeisk og orientalsk mønstertradisjon.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) hadde nylig flyttet inn i nye lokaler i Nydalen da vi var der på befarings. Dette er en etat mange forbinder med både en alvorlig politisk virkelighet og hardkokt fiksjon i film og litteratur. For en som ikke kjenner PST fra innsiden, er det lett å la fantasien løpe i retning av støvfrakker, mørke briller og spionjakt. Komiteen ønsket her en kunstner som kunne klegge ut et prosjekt som inkluderte et humoristisk eller absurd element, som en kommentar til denne situasjonen. Valget falt på Snorre Ytterstad, som ved en rekke anledninger har skapt verk som kombinerer det tilsynelatende enkle med underfundige og intrikate historier i s

en uventet og overraskende vri.

På Trandum internat, som ligger under Politiets utlendingsenhet, møtte komiteen asylsøkere som har fått avslag og skal sendes ut av landet, mennesker i en svært vanskelig situasjon. Vi møtte ansatte som virket opptatt av å bedre forholdene for asylantene og som var åpne for et kunstnerisk bidrag, men etter befaringen opplevde vi likevel at dette var et vanskelig sted for kunst. For hva skulle kunsten kunne gjøre der? Vi ønsket ikke å bidra med en estetisering av situasjonen, fordi det ville ha implisert et totalgrep av helt andre dimensjoner enn vårt budsjett og mandat ga mulighet for. Innfallsvinkelen måtte bli en annen. Åsa Sonjasdotter opererer innenfor en sosial kunstpraksis og har i flere kunstprosjekt jobbet med asylsøkere og papirløses situasjon i Skandinavia. Hun er opptatt av hvordan asylsystemet former vårt bilde av asylsøkerne som passive, svake og uten stemme. Det var tre nye tingretter i denne tildelingsrunden, Haugaland, Jæren og Gjøvik. I behandlingen av disse har vi vært opptatt av den store bredden i de samfunnsfunksjonene domstolene har, fra violer, via barnefordelingsaker til domsavsigelser for mindre og større forbrytelser. Til Haugaland tingrett i Haugesund tok vi utgangspunkt i byggets arkitektur, samtidig som vi ønsket at kunsten skulle speile presisjonen som behøves innen det juridiske feltet. Valget av kunstner falt på Camilla Løw, hvis formspråk er rent og stramt og samtidig energisk, i dialog med den historiske konstruktivismen og minimalismen. Løw benytter et begrenset utvalg materialer, og konstruksjonene er ofte skjøre og sårbare, men samtidig velbalanserte.

I Jæren tingrett i Sandnes stod også byggets arkitektur sentralt, og vi fokuserte på inngangspartiet som vi mente manglet en tydelig identitet. Vi valgte Ole Martin Lund Bø til dette oppdraget, blant annet fordi han har gjort en rekke prosjekter med en sterk, visuell tydelighet. Tingretten takket nei til Lund Bøs første idéutkast som impliserte bruk av engelsk språk i stort format. Med stort press fra oljebransjen om å føre rettssaker på engelsk, ble det et viktig moment for tingretten som norsk rettsinstans at kunsten som identitetsskapende markør i inngangspartiet skulle holdes fri for engelsk. Dette aspektet var ukjent både for kunstner og komité, men interessant for oss å ta med videre. Dialogen som fulgte etter dette mellom KORO, brukerinstansen og kunstneren var aktiv, og har resultert i en helt annen løsning som er blitt godt mottatt.

I Gjøvik tingrett ble løsningen todelt, med ett innkjøp og ett oppdrag. Den nye tingretten fremstår arkitektonisk velfundert, lys og luftig, og vi rettet fokuset mot kunst som kunne gi et vitalt bidrag til inngangspartiets publikumsområder. Oppdraget gikk til Per Dybvig som i sine tegninger jobber i et spontant, nesten grafittiaktig uttrykk. Til tingretten har Dybvig fylt billedflaten med løsrevne ord og figurelementer, som danner visuelle øyeblikksinntrykk som både sier noe

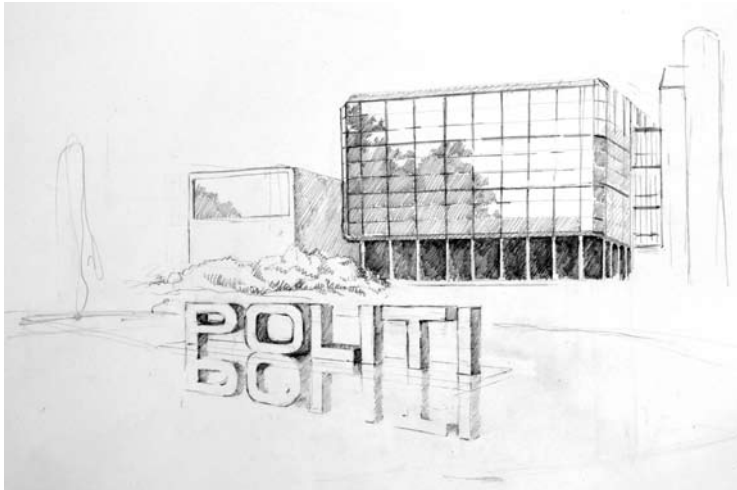
Ole Martin Lund Bø, *Making an Entrance* (utkast)

universelt om menneskets betingelser mellom kaos, sammenheng og orden og mer spesifikt problematiserer medias fremstilling av virkeligheten. Komiteen kjøpte i tillegg et verk av Bigert & Bergström, en molekylformet lampe hvor et 360 graders fotografi kommenterer det ideelle ønsket om å se alle sider av en sak. Samtidig dreier lampeskulpturens motiver fra veksthuskomplekset Eden i Cornwall seg om universelle spørsmål som menneskets livsmiljø.

Asker og Bærum politidistrikts nye hovedkontor ligger i et renoverte bygg på Kjørbo like ved Sandvika, mellom andre næringsbygg rundt en parkdam. Ane Hjort Guttu stod for det første forslaget til kunstprosjekt her: en skulptur plassert midt i dammen. Skulpturen bestod av betongbokstaver, POLITI, i politiets egen logo. Politiet var svært begeistret for ideen, men forslaget lot seg ikke realisere fordi byggets eier ønsket å ta hensyn til de øvrige leietakere på området og ikke la én enkelt leietaker markere seg særskilt på fellesområdet utomhus. Komiteen valgte derfor å gå inn i bygget og fokusere på inngangsparti og publikumsområde med en helt annen tilnærming. Gerd Tinglum ble invitert til å jobbe med de store veggflatene, med bakgrunn i hennes djerpe kunstneriske ideer og fargebruk. Tinglums forslag ble godt mottatt av politiet, og dette prosjektet ble gjennomført.

Det nye høyskolebygget ved Holbergs plass i Oslo fremsto innvendig med en estetisk artikulert arkitektur og ga ikke mye plass til kunst. Komiteen funderte på om og hvordan et kunstprosjekt kunne lirkes inn og så for seg kunst som kommuniserte på et annet plan enn det formale. Jan Freuchen ble invitert til oppdraget og fant en innfallsvinkel gjennom en tankevekkende kobling mellom en prosaisk take-away-pizzaeske og en tradisjonell bronseskulptur. Installasjonen, som tar utgangspunkt i et alminnelig og heller trivielt hverdagsobjekt, appellerer både gjennom idé og uttrykk til skolens mange brukere og har i tillegg funksjon av sitteplass. Hos fylkesmannen i Sør-Trøndelag var det det vakre, restaurerte jugendbygget som fanget komiteens oppmerksomhet. Her var de estetiske kvalitetene allerede godt ivaretatt, og vi inviterte Hanne Lydia Opøien Kristoffersen til et kunstprosjekt her, med utgangspunkt i hennes sterke, fortellende tegneprosjekter. Hun har disponert trapperommets fondvegg i et monumentalt grep og skapt et verk som bringer byggets interessante forhistorie frem i lyset.

Bygget det nye kontoret til Skatteetaten i Finnmark har flyttet inn i, var på den annen side oppsiktsvekkende ordinært. Siden komiteen prioriterte å få til så god geografisk spredning som mulig med utgangspunkt i søkermassen, ønsket vi å få til et prosjekt også her. Stedet hadde imidlertid ikke mye plass til kunst. Kunne et

Ane Hjort Guttu, *Autonom skulptur* (utkast)

relasjonelt verk være løsningen her? Marianne Heier ble invitert til å presentere sitt kunstnerskap for lignings-sjefen og hennes kollega, og det ble raskt klart at Finnmark Skattekontor var positive til Mariannes idé. Hun ville ta et lengre, ulønnet arbeidsopphold ved kontoret for å jobbe frem et forslag til et kunstnerisk bidrag til stedet. Det ble en spennende prosess for både kunstneren og de ansatte som fikk et nytt og originalt pauserom og inn-blikk i uventede og annerledes måter å tenke kunst på.

Brukerne

Dialogen med brukerne som har mottatt kunstverkene har vært forskjellig fra sted til sted, men den har hele veien vært god. Det har vært spennende å få innblikk i arbeidsplasser i ulike sektorer av samfunnet. Til forskjell fra KOROs regulære statlige ordning, som opererer med et bredt sammensatt kunstutvalg der også brukerne deltar, er det under innkjøpsordningen en kunstsakkyndig komité som fremmer forslag til kunst og presenterer dette for brukerinstansen. En slik arbeidsmåte forutsetter en løpende kontakt med brukerne underveis i prosessen og god formidling av forslaget. Dersom brukerne ikke aksepterer forslaget, plikter komiteen å fremme et nytt forslag i dialog med bruker.

Underveis i prosessen har det hendt at vi har merket store forventninger fra oppdragsgiver til hva kunst kan utrette. Disse forestillinger vil langt fra alltid kunne bekreftes. Især undrar samtidskunsten seg ofte forventningen om en estetisk opplevelse og byr i stedet på noe uventet som kan gi en annen positiv opplevelse og respons. Samtidig viser det seg at opplevelsen av kunst ofte er avhengig av modning og at man finner mening med og tilhørighet til et kunstverk når man lar tiden jobbe for seg og verket. I våre kunstvalg til de enkelte steder har utfordringen vært å balansere mellom de ulike steders lokale betingelser og valg av kunstnere som kunne gå inn i de ulike situasjonene på en god og meningsfull måte og skape et bidrag som både har høy kunstnerisk kvalitet og som kan stå seg over tid. De brukerne vi har møtt i dette arbeidet har vist stort engasjement og imøtekommenhet, og noen tanker og kommentarer fra møtene deres med kunstprosjektene formidles i denne boken.

Katrine Giæver, Annette Kierulf, Anders Tomren og Elisabeth Tetens Jahn

“Hos oss har kunsten vakt stor begeistring hos de ansatte og hos de av de besøkende som har henvendt seg til oss med spørsmål rundt det bildene illustrerer. Å kunne motta kunst som til de grader gjenspeiler det som vårt staselige bygg opprinnelig har vært brukt til, hadde vi ingen forhåpninger om da vi meldte oss på denne tildelingsrunden. Prosessen rundt anskaffelsen har vi derfor opplevd som svært positiv og berikende for oss som offentlig etat, med et resultat som vi er svært stolte over.”

“Kunsten beriker bygget på en veldig god måte, den gir lys og rom for ansatte og publikum. De ansatte føler seg vel i lokalet og kommenterer kunsten som positiv virkning på arbeidsmiljøet; også publikum kommenterer kunsten som gir en god opplevelse, spennende, fargene gir lys – er uttalelser som er overhørt i de første dagene etter innflytting i det nye bygget. Som sagt, dette ble bra. Prosessen har vi opprevet som god med mulighet for innspill og kommentarer til forslagene.”

“Når det gjelder synspunkter fra de ansatte så synes noen at det hadde vært fint om de ansatte kunne hatt større innflytelse på hvilke kunstverk vi har fått tildelt. Enkelte syntes til å begynne med at kunsten ikke passet så godt inn. Etter hvert som man har fått studert den nærmere og vent seg litt til den, er det flere og flere som er positive. Som en av de ansatte sa: “God kunst vekker engasjement”, og det gjør denne kunsten!”

“Synes kunsten passer fint inn her, gir kontoret farge og varme. Jeg fikk et nytt syn på hva kunst er, kunst er mye mer enn et bilde eller en skulptur. Det kan være et uttrykk for hva mennesker representerer. Kunst kan sette i gang tanker og oppmuntre til refleksjoner, det kan også bidra til å skape glede og velvære. Flott med kunst som kan brukes til noe nyttig – som har en funksjon. Den er en fargeklatt i hverdagen på jobb og vi er stolte over å vise den fram/fortelle om den.”

“Vi har hverken fått positive eller negative tilbakemeldinger på kunstverket. Jeg tror ikke det blir lagt merke til av publikum. Jeg personlig synes det er dekorativt.”

“Vi har opplevd selve prosessen som svært tilfredsstillende. Vi fikk møte kunstneren i forkant av utarbeidelse av kunstverket, og vi delte våre tanker med ham på hva vi kunne tenke oss/ikke tenke oss. Selvfølgelig var det opptil kunstneren å avgjøre hva kunstverket skulle bestå i, men vi følte vi ble hørt i forhold til våre tanker.”

“Det er ikke kommet mange reaksjoner på verket. Enkelt representanter for brukere og ansatte hadde ønsket noe annet, men hva kommer ikke fram under samtalen. I forbindelse med en omvisning med elever, viste det seg imidlertid at denne brukergruppen falt fullstendig for installasjonen. De aller fleste mener at kunstverket fremstår som “fint og flott, stilig og pent å se på”. Noen få mener at det er greit nok, en synes det er “inkjevetta” og en sa “spennende, men hva skal det bety/symbolisere?”

“Proessen frem til ferdig resultat har vært positivt og vi føler at de har fått være med og har en forståelse av hva som ligger bak kunstverket. De ansatte og våre besøkende har kommet med forskjellige kommentarer da de lurer på symbolikk og tanken bak. Litt informasjon om hva som er lagt til grunn og tanken bak vil nok være til stor hjelp.”

“Kunsten har ikke skapt debatt hos besøkende. Det antas at den blir akseptert fordi den glir godt inn med interiøret for øvrig.”

Diamond Cube with Beams, 2008, skulptur i eikefinert MDF, Mosin-Nagant Sniper Rie M91/30 - PostWar Laminated Stock

Snorre Ytterstad

Diamond Cube with Beams, 2008

Politiets sikkerhetstjenestes nye bygg ligger diskret til i den totaltransformerte bydelen Nydalen i et landskap av renoverte industribygg og moderne, korporativ arkitektur. Handelshøyskolen BI, Riksteateret og Rikskonsernene er nære naboer. PST har rundt 350 ansatte og ca. 5000 besøkende årlig fra inn- og utland. Resepsjonsområdets glassvegger gir et godt innsyn til den eneste delen av bygningen som allmennheten har adgang til. Det er her Snorre Ytterstad har gjort sitt kunstprosjekt for PST.

Politiets sikkerhetstjeneste, (PST)

Forslaget mitt er en skulptur som forholder seg til resepsjonsområdet ved PST. Den er tenkt som en frittstående skulptur uten sokkel.

Størrelsen er forsøkt tilpasset plassen i resepsjonen samt at den i "minimalistisk" tradisjon forholder seg til kroppens størrelse.

Materialet eik er valgt til skulpturen siden dette går igjen i listverk og interiør i foajeen på PST.

Arbeidet er basert på en "interlocking puzzel"- kube fra det israelske firmaet Dilemma- Games™ [Diamond Cube (2)]

Skulpturen er tenkt som et spill med bl.a "minimalistisk" skulptur (eks. Carl Andre, Robert Morris), som tidlig på 60-tallet hentet inspirasjon fra den tidlige russiske modernismen/ avantgarden (Lissitzky, Kazimir, Malevich, Rodchenko og Tatlin), og i en tidsperiode som knytter an til den "Kalde Krigen". Samtidig kan puslespillmetaforen ses i sammenheng med PSTs arbeidsmetoder for innhenting av informasjon, hvor man setter sammen biter for å få helhet.

Opprinnelig ønsket jeg å ha en hagle skjult inni skulpturen, en humoristisk/ absurd kommentar til ideen om sikkerhetspolitiets arbeid i det "skjulte". Etter tilbakemelding fra PST, gav ikke haglegeværet de helt riktige assosiasjoner og de ønsket å bytte det ut med et presisjonsvåpen. Geværet som PST leverte var en Sovjet Mosin-Nagant Sniper Rifle (M91/30). Versjoner av denne bolt-riflen har vært i bruk fra 1891 til idag, selv om produksjonen av våpenet ble lagt ned etter andre verdenskrig.

I moderne tid er geværet i bruk bl.a av motstands grupper i Irak, dagens krig i Afghanistan og Tsjetsjenia i det som ofte blir kalt "Krigen mot Terror"

Snorre Ytterstad (1969) har sin utdannelse fra Vestlandets Kunstakademi, Bergen og Kunstakademiet i Oslo. Han har siden midten av 90-tallet deltatt i en rekke gruppeutstillinger bl.a. på UKS-biennalen, Kunstfestivalen i Lofoten, Kunstnernes Hus og Nasjonalmuseet. Separat har han stilt ut bl.a. i galleri UKS, "Schlafen Gegen Rechts", 2002 og i galleri Erik Steen, "On a Tightrope a Screw Thinks Shit", 2008. Han er innkjøpt av Sammlng Olbricht i Essen, Nasjonalmuseet, Rogaland Kunstmuseum, Sørlandets Kunstmuseum og Norsk Kulturråd. Verket for PST er hans først oppdrag for KORO.

Diamond Cube (2)

I.Q.116

A brain-Teaser for one player. The star is made up of 12 identical wooden pieces as illustrated in Picture One.

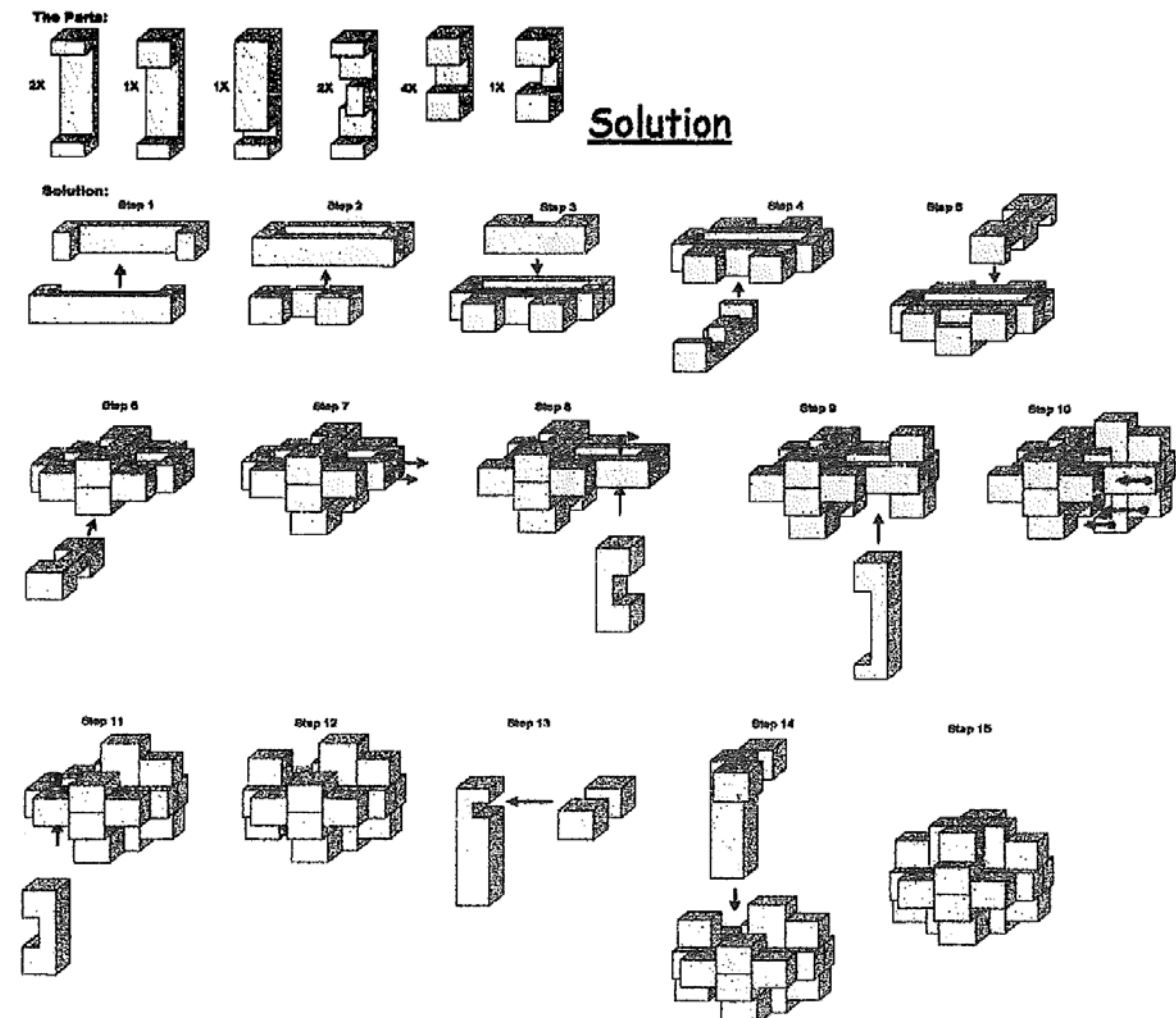
Try to disassemble the star (refer to the reversed process of the solution) and reassemble it again.

Find more than 300 items in our web: www.dilemma-games.com

Too difficult? Take a hint from the included solution.

ENJOY!

Picture One - Component pieces

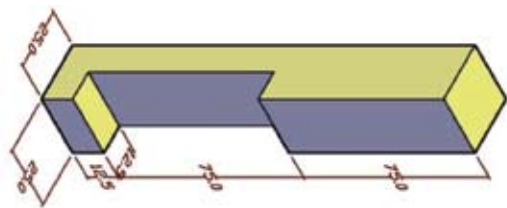

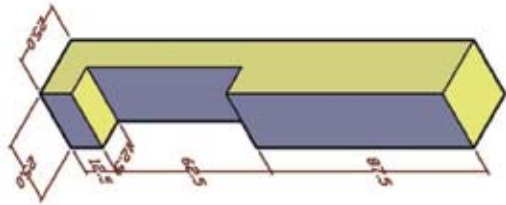
Politiets sikkerhetstjeneste (PST), Oslo

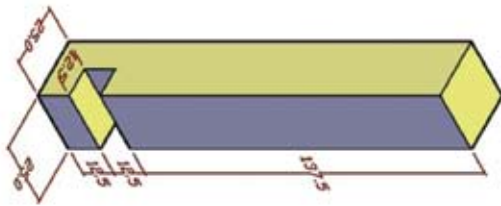
Carl Andre

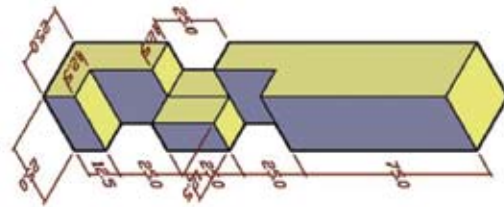
1 stk

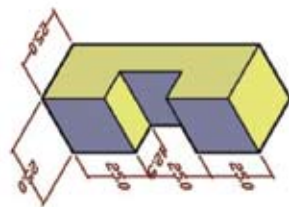
2 stk

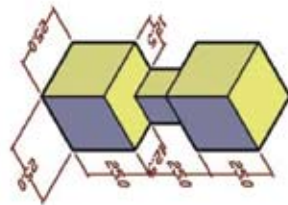
1 stk

2 stk

4 stk

2 stk

Målsetting i cm.

Åsa Sonjasdotter

Handlingsrom / Latitude, 2009

Trandum internat ligger i et nedlagt militæranlegg i nærheten av Gardermoen og administreres av Politiets utlendingsenhet. Asylsøkere som har fått negativt vedtak og skal ut av landet oppholder seg her, i påvente av uttransport til hjemlandet. I tillegg til selve internatet er det et aktivitetssenter her, med et lite bibliotek, rom for sport og data, samt et kontorbygg. Bygningene brukes av mellom 2000 og 5000 internerte asylanter per år.

Politiets utlendingsenhet, Trandum internat

Oppdraget med å bidra kunstnerisk på Trandum har vært en stor utfordring. De fleste internerte på Trandum er enten papirløse eller asylsøkere som har blitt igjen ulovlig i Norge etter avslag på opphold, blitt oppdaget og satt i forvaring i påvente av deportasjon til hjemlandet. De befinner seg da i en rettslig usikker og utsatt situasjon. I mitt prosjekt har jeg tatt utgangspunkt i den konkrete situasjonen de internerte befinner seg i.

Trandum Internat ble, som den første og eneste institusjon i sitt slag i Norge, opprettet i 2003. Først i 2007 ble en lov stiftet for Trandum, noe som betyr at internatet sto utenfor et lovmessig stadfestet reglement i fire år. Et norsk Guantanamo har stedet blitt kalt i pressen. Våren 2008 kom Utlendingsinternatforskriften som mer detaljert beskriver de internertes rettigheter. Forskriften legger vekt på Menneskerettighetskonvensjonen og uttrykker noen av de grunnleggende rettslige prinsippene for de internerte.

Mitt kunstneriske bidrag består i at jeg har fått oversatt Forskriften fra 2008 til dobbelt så mange språk som politiet har oversatt den til. Forskriften finnes dermed tilgjengelig på åtte språk i tillegg til norsk. De oversatte dokumentene er lagt inn i datamaskiner til bruk for de internerte. Jeg har også lagt inn programvare og alfabet-redskap til tastaturene, som gjør det mulig å skrive på ulike språk. I tillegg har jeg installert en printer, samt utrustet de internertes rom med oppslagstavler.

Samtidig har politiet bidratt gjennom å erstatte de få eldre datamaskinene som tidligere fantes på internatet, til en oppdatert datalab med ti nye datamaskiner. Alt i alt har dette bidratt til at de internerte har fått bedre kommunikasjonsverktøy.

KORO definerer kunst og beskriver sin egen oppgave blant annet slik: Kunst er et uttrykk for menneskelig kreativitet og skaperevne. I kunsten bearbeides virkeligheten til uttrykk som kan gi nye opplevelser, ny forståelse og ny innsikt.

Med mitt kunstneriske bidrag til Trandum håper jeg å kunne hjelpe de internerte til å få økt forståelse og ny innsikt i sin situasjon. Den kreative handlingen i en utsatt situasjon kan ligge i muligheten til å skrive brev hjem til sin familie, til sin advokat, eller å se muligheter i loven som åpner for rettslig prøving. Jeg mener ikke at det automatisk gjør det, men at det kan åpne for muligheten og for kreativitet og skaperevne, som igjen kan bidra til å bearbeide den helt reelle virkeligheten som de internerte befinner seg i (hvor uvirkelig den enn kan virke). Som internert ved Trandum har man ikke rett til internet, men man har rett til å sende brev.

Mitt bidrag er også en reaksjon mot det bildet den europeiske utlendingepolitikken skaper av papirløse og flyktinger gjennom konsekvent å isolere dem fra det øvrige samfunnet, samtidig som de gis adgang til veldig få informasjonskilder og kommunikasjonsverktøy. Det er ikke rart om man blir apatisk, forvirret eller aggressiv i et slikt system. Men ytringsfriheten gjelder også for de papirløse. Derfor ville jeg med mitt kunstneriske bidrag gjøre det mulig for de internerte utlendingene ved Trandum å bli hørt, om det så er overfor sin rettmessige advokat, sin familie i et annet land eller til den norske pressen.

Handlingsrom / Latitude, 2009, installasjon.

Åsa Sonjasdotter (1966) er utdannet ved Kunstakademiet i Trondheim og København. Hun er bosatt i Berlin og i Tromsø, hvor hun er ansatt som professor ved Kunstakademiet. I sitt kunstneriske arbeid har hun utforsket og engasjert seg i ulike problemstillinger knyttet til migrasjon, menneskerettigheter og kommunikasjon. Hennes prosjekt og utstillinger inkluderer “Potato Perspective”, København, Frankfurt, Amsterdam og Budapest i 2006, “Copenhagen City Wall of Free Speech” i 2004 og “Experiments with Truth”, New Delhi, 2004. Sonjasdotter var med å starte Kvinner på Værtshus, en feministisk kunst og aksjonsgruppe som blant annet har utgitt antologien “Udsigt/View – feminist strategies in Danish Visual Art” i 2004. Dette er hennes første oppdrag for KORO.

Politiets utlendingsenhet, Trandum internat

§ 13. Informasjon og underretning

Utlendingen skal ved ankomst til internatet gis opplysninger om de rettigheter og plikter vedkommende har under oppholdet. Lov, forskrift og retningslinjer skal være tilgjengelig ved oppslag og liknende. Det skal særlig gjøres oppmerksom på klageadgangen etter forvaltningsloven, herunder grunnlaget for og gjennomføringen av tiltak etter utlendingsloven § 37 fjerde og femte ledd. Informasjonen skal gjøres kjent på de språk som er mest utbredt blant utlendingene. Når det iverksettes tiltak etter § 7 - § 10, skal utlendingen snarest mulig gis orientering om grunnlaget for tiltaket, klageadgangen, sin rett til kontakt med advokat og eventuelt hvordan saken vil bli fulgt opp av politiet. Overvåking eller opptak ved lyd eller bilde, skal varsles med godt synlige oppslag ved inngangen til internatet, og til de enkelte avdelinger. Underretning til pårørende, advokat og konsulær stasjon (ambassade) gjennomføres i samsvar med gjeldende regelverk og særskilt konsulær avtale. Det skal i nødvendig utstrekning sørges for tolk.

På aktivitetssenterets datamaskiner finner du reglementet for Politiets utlendingsinternat

You can access the rules and regulations for the Norwegian police’s immigration removal centre using the computers in the activity centre

Vous trouverez le règlement intérieur du centre de rétention de la Police de l’immigration sur les ordinateurs du Centre d’activités

На компьютерах центра досуга вы ознакомитесь с правилами проживания в интернате полицейского управления для иностранцев

Die Richtlinien für die polizeiliche Abschiebehaft finden Sie auf den Rechnern des Freizeitentrums.

Regulamentul pentru internatul de străini al poliției poate fi găsit pe computerele de la centrul de activități.

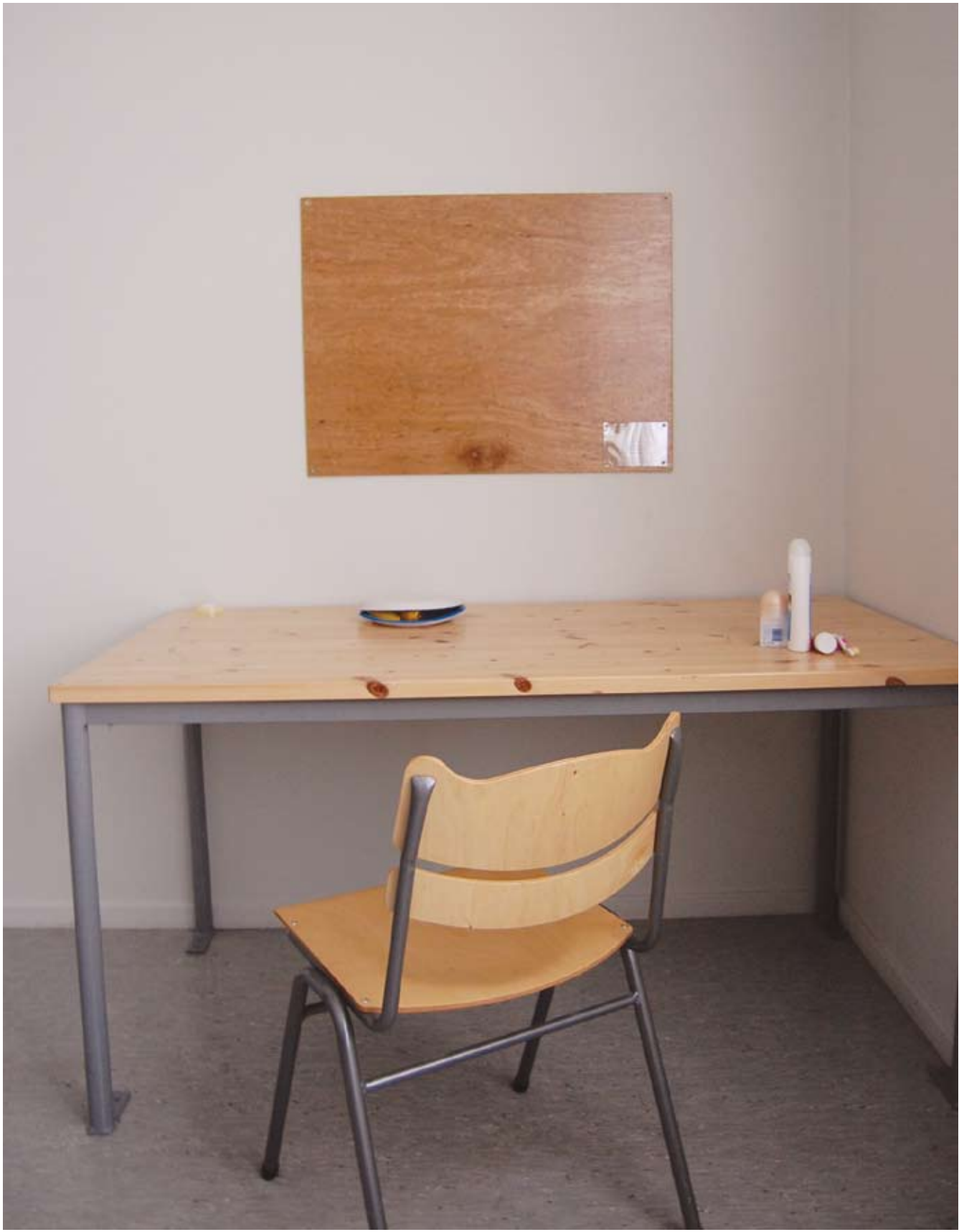
Kumbiyuutarrada firfircoonida ee xarunta ayaad ka heleysaa xeerarka xerada ajnebiga ee booliiska

Bạn có thể tìm thấy qui tắc về nhà giam ngoại kiều của Cảnh sát trong các máy điện toán của trung tâm sinh hoạt

ایک وی ی سن رک کمپیو رو پراپ کوپولیس ک غیر ملک وی ک حراستی کی کمپی کیل قواعد و ضوابط مل جای گی

العايد للشرطة على أجزة مركز توقيف الأجانب تجد القواعد السارية على الكمبيوتر وتر الموجودة في مركز النشاطات

Per Dybvig / Bigert & Bergström

Uten tittel, 2009 / Eden, 2007

Toten, Hadeland og Land tingrett er slått sammen til Gjøvik tingrett i et nytt bygg i Strandgata i Gjøvik sentrum. Tingretten vil være førsteinnstansdomstol for kommunene Østre Toten, Vestre Toten, Gjøvik, Nordre Land, Søndre Land, Lunner og Gran, med til sammen ca. 90.000 innbyggere. Bygget har en høy glassfasade mot parken, hvor hovedinngangen er plassert. I publikumsarealene i første etasje har Per Dybvig og Bigert & Bergström hvert sitt verk.

Gjøvik tingrett

Per Dybvig
Aktuelle meninger og holdninger har stor betydning for hvordan ulike samfunnsaktører opptrer og behandler aktuelle tema. Mange aktører vil derfor prøve å sette den offentlige dagsorden, slik at deres interesser, virkelighetsoppfatninger og problemløsninger kan være med på å styre mediebildet. I tillegg styres massemediene av økonomiske og politiske interesser, samtidig som skiftende normer og motiver stadig flytter grensene for hva som er sømmelig og respektabelt. Jeg har i de senere årene arbeidet mye ut ifra medier som produserer og sprer et nyhetsbudskap. Jeg snakker da om de mediene som formidler og sprer det samme budskapet til store grupper mennesker omtrent samtidig. Utgangspunktet mitt har derfor vært nyhetssendinger på tv, radio og aviser – fra hele verden.

Tegningen “Uten tittel”, 2009 fanger opp fragmenter fra massemedienes ustoppelige nyhetsstrøm og refererer til faktiske, så vel som fiktive, hendelser. Nyheter blir satt sammen med konstruerte historier, og skillet mellom de to viskes ut. Landskap, portretter, kart og skrift glir over i hverandre, noen elementer blir bearbeidet og nøyaktig gjengitt, mens andre framstår som løsrevne notater og antydninger. Det blir på et vis et kaos i kaoset, der det blir stadig mer komplisert å gjenkjenne innholdet og navigere i mylderet av informasjon.

All kommunikasjon siles gjennom mottakerens sosiale og kulturelle filter. I mange tilfeller legger også mottakerens historiske og etniske bakgrunn sterke føringer til hvordan informasjonen som blir sendt skal fortolkes. På samme måte har avsender, gjennom valg av ord og uttryksformer og gjennom sin utelatelse av enkelte fakta til fordel for andre, farget sitt budskap med forventninger, holdninger, fordommer og interesser. I denne kommunikasjonssituasjonen er det ikke alltid like lett å påpeke hva som er fiksjon og hva som er fakta. Gjennom tegningen legger jeg til et nytt filter foran budskapet. Dette filteret kan skape større forståelse, men det kan like gjerne tilsløre det avsenderen hadde i tankene. På denne måten kan det også åpne opp for noe, eller skjule noe, for mottakeren.

Bigert & Bergström
Siden 1999 har vi arbeidet med å dokumentere ulike steder og rom med en teknikk vi kaller for Inverted Space Molecules. Det er en metode hvor vi fotograferer rom med et 360° x 360° kamera. Disse bildene overfører vi, med kartteknikk, til klodeformat i 3D-dataprogram, og derfra lager vi printfiler som så festes på akrylkloder. Teknikken er en kombinasjon av moderne datateknologi og gammeldags jordklodemakeri. Siden sammenføres flere kloder til molekyllære modeller.

De plassene vi dokumenterer er framfor alt slike hvor menneskenes utforskning og utnyttelse av naturen står i fokus. Med hjelp av våre molekyllære skulpturer kan vi bygge modeller av den komplekse sammensetningen av et steds trivielle og kompliserte rom.

I verket “Eden” undersøker vi de molekyllære veksthusene i Cornwall, England. Her har man skapt et kunstig paradis som styres av maskiner, pumper og elektriske vifter. I denne modellen vil vi peke på det absurde ved menneskenes forsøk på å fange naturen i selvforsørgende celler. Men vi forundres også over prosjektet, og ser i et framtidsperspektiv denne og lignende plasser ikke bare som et Eden, men kanskje også som en Ark, om demningene brister.

Uten tittel, 2009, fargeblyant og blyant på papir

Eden 2007, lampeskulptur, akrylglober med foto på vinyllaminat

Per Dybvig (1964) var allerede veletablert som illustratør av bøker og artikler og som nyhetstegner for aviser, da han midt på nittitallet dukket opp på den norske tegnekunstscenen. Siden da har han markert seg gjennom sine tablåer av visuelt fragmenterte øyeblikksinntrykk og en estetikk som både på en gang er rå og poetisk. Han har deltatt i en rekke gruppeutstillinger i Norge og Sverige, og har også hatt flere separatutstillinger bl.a. på Galleri Opdahl, hhv. Berlin og Stavanger, Tegnerforbundet, og senest Priska C Juschka Fine Arts, New York. Han er innkjøpt av blant andre Rogaland Kunstmuseum, Norsk Kulturråd og Nasjonalgalleriet.

Lars Bergström (1962) og Mats Bigert (1965) er en kunstnerduo som er virksom i Stockholm. De har samarbeidet siden 1990 og produsert en rekke kunstinstallasjoner med skulptur og film i fokus. Karakteristisk for deres kunstnerskap er interessen for sosiale og vitenskapelige fenomener. De har deltatt på en rekke utstillinger både i Sverige og internasjonalt, blant annet på Moskviennalen 2007 og Singaporbiennalen 2006. Dette er første gang kunstnerne er innkjøpt av KORO.

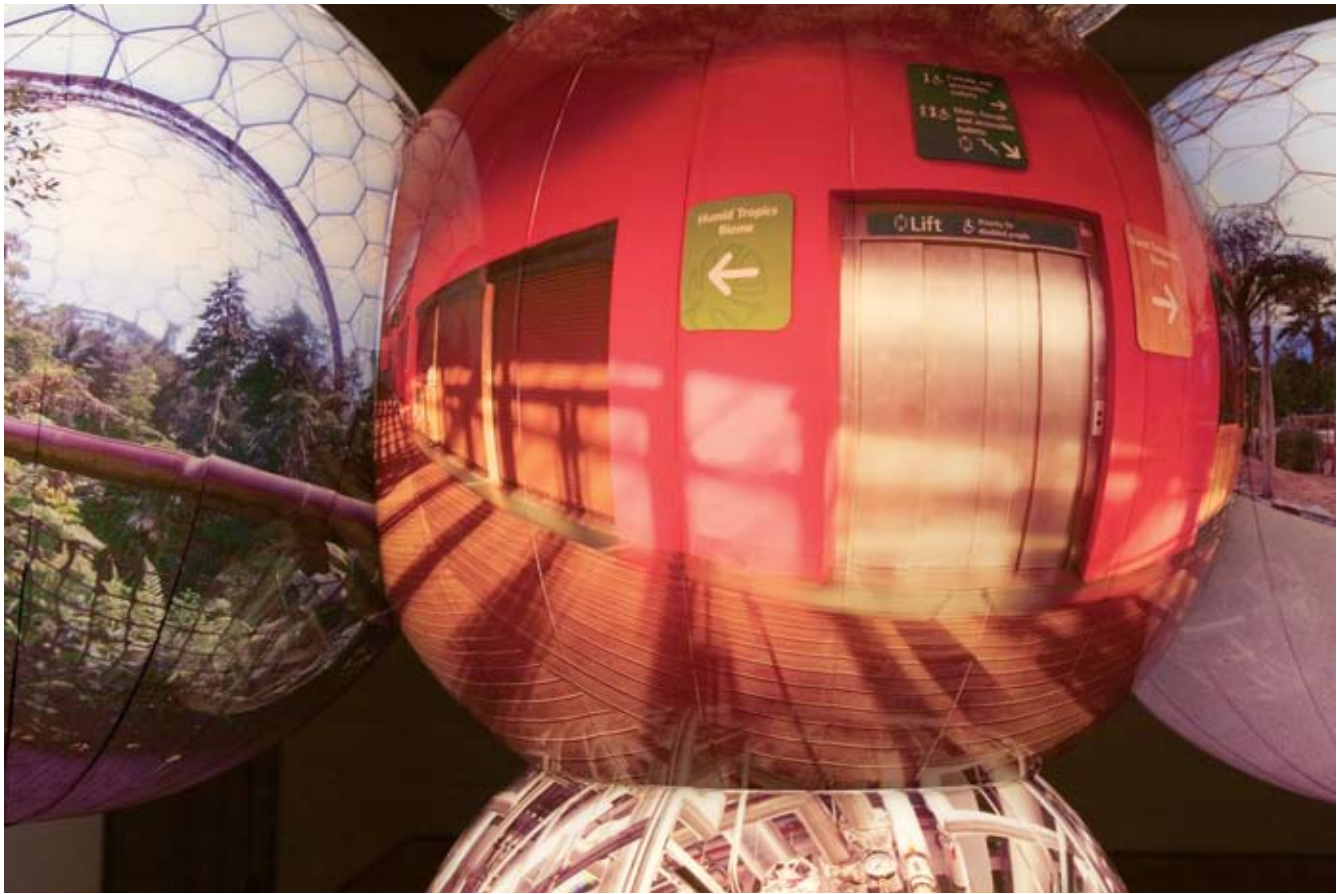

Gjøvik tingrett (Foto: Metropolis arkitektur og design as)

Quattro Stagioni, 2008, sprøytelakkert bronseskulpturer og fargeblyant på laserprint.

Jan Freuchen

Quattro Stagioni, 2008

To avdelinger ved Høgskolen i Oslo, Avdeling for ingeniørutdanning og Avdeling for økonomi, kommunal og sosialutdanning, har flyttet inn i nye lokaler ved Holbergs plass.

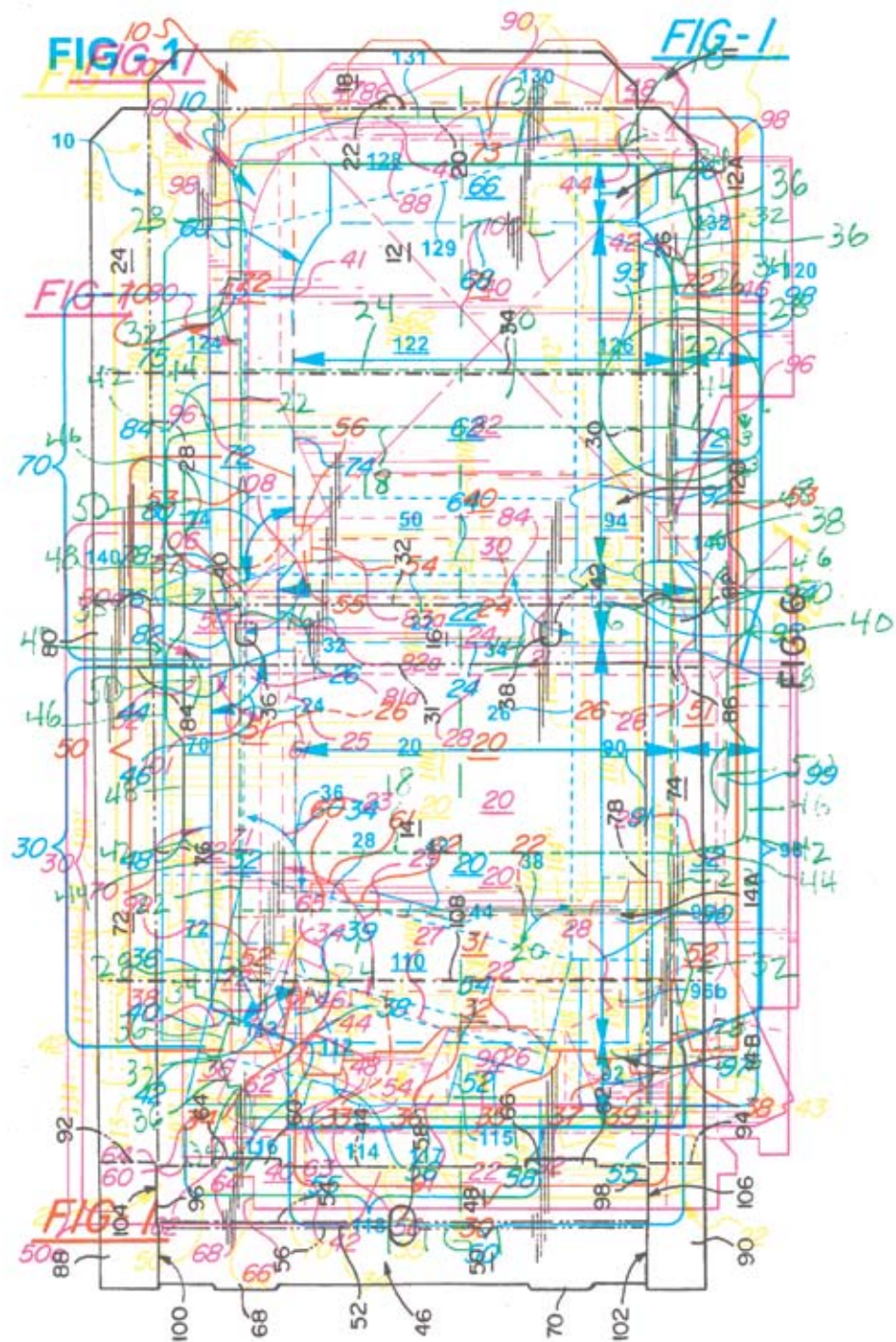
Bygget er på åtte etasjer og er tilholdsted for 3500 studenter og 350 ansatte. Inngangspartiet er stort og monumentalt og åpent opp gjennom etasjene. I dette arkitektoniske og sosialt svært aktive rommet har Jan Freuchen plassert sitt kunstprosjekt for HiO.

Høgskolen i Oslo (HiO)

Quattro Stagioni består av en skulpturgruppe og et digitalt print og er basert på ulike patentbelagte versjoner av den velkjente esken som brukes til emballasje for take-away-pizza. Ut fra en felles idé om konstruksjon og funksjon finnes det et mylder av varianter som kun skiller seg fra hverandre gjennom designmessige detaljer. Dette innebærer instruks for å brette papir i en form for corporate origami. Verket lener seg på modernismens formalisme og sittegruppens funksjonalitet.

Skulpturene er uregelmessige stabler av esker, støpt i bronse og lakkert i en matt, gråhvit farge. Printet er et kompositt av en rekke førstesider fra patentbeskrivelser som omhandler pizza-esker av typen "roll-over". I samtlige av disse går registreringsdetaljer og det todimensjonale grunnriset av eskene igjen og danner et fortettet bilde der informasjonen ikke lenger er lesbar.

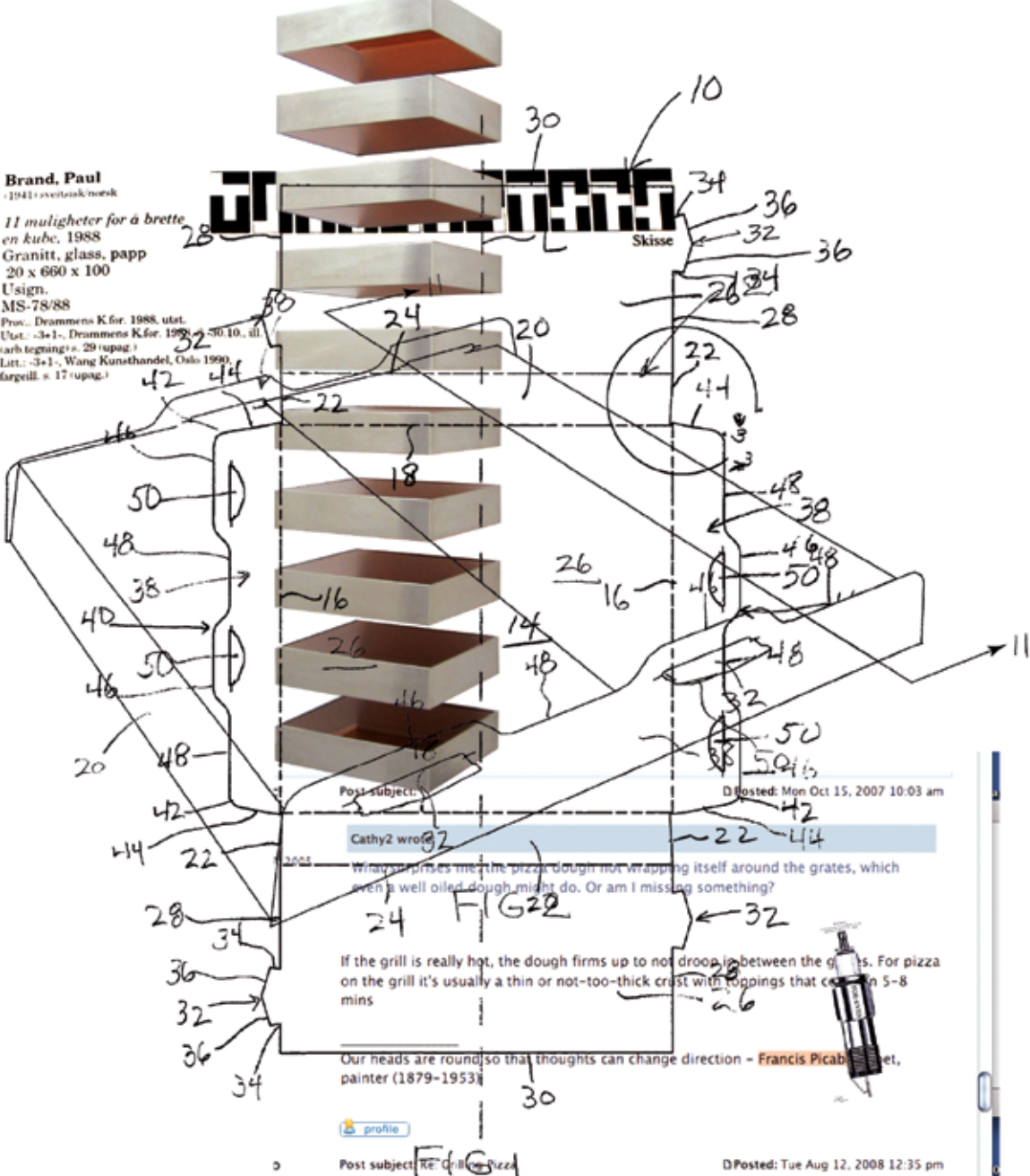
I *Quattro Stagioni* er det akkumulasjonen av innovasjon som er grunnideen, hvor elementene utgjør ulike strata komprimert i tette enheter. Installasjonen er antimonumental i sin funksjon som sittegruppe, og har pizzaesken som sin prosaiske fellesnevner, men samtidig er den autoritær gjennom sitt materiale og strengt regulerte innhold.

Brand, Paul

[1941] sverdetak.noelsk

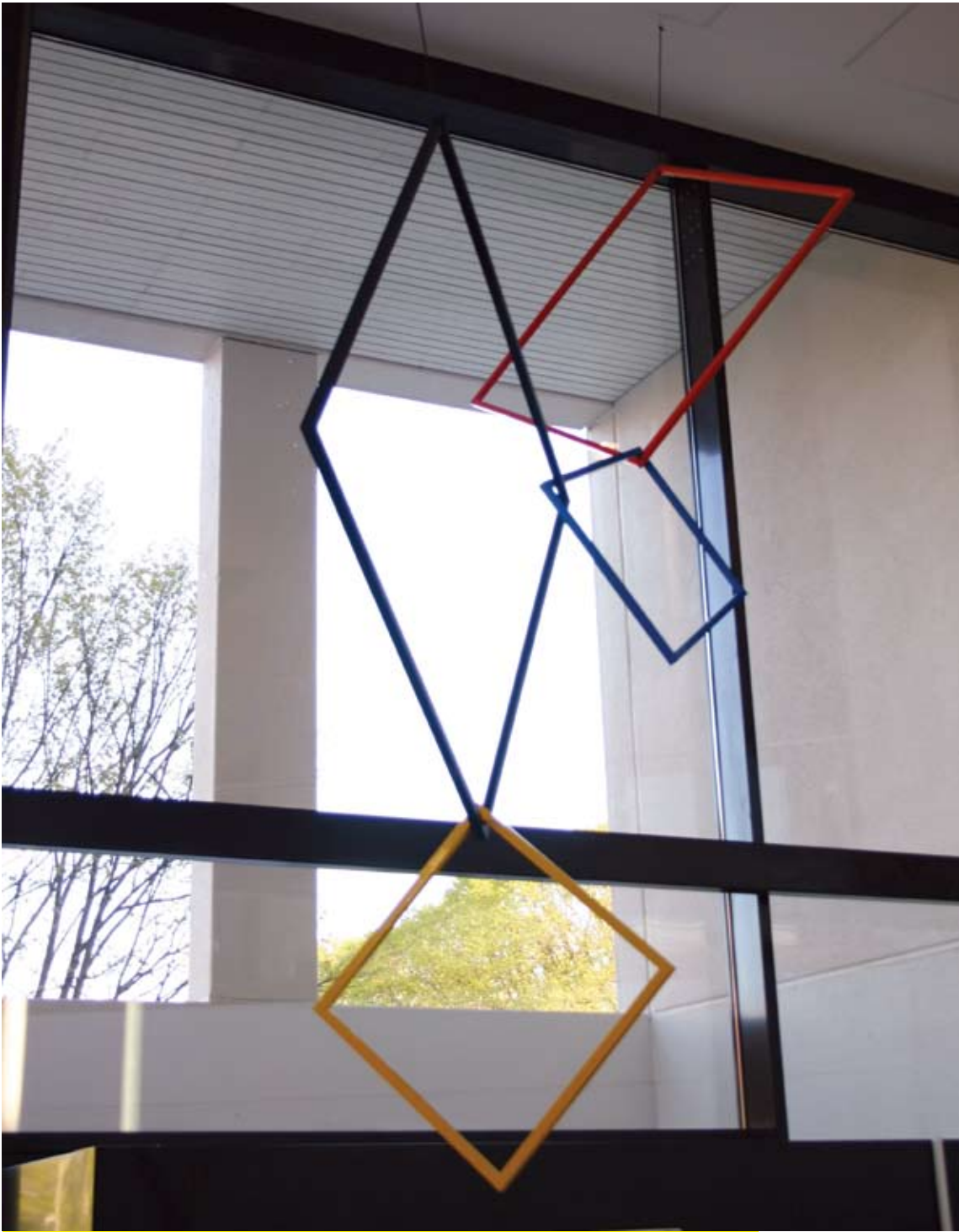
11 muligheter for å brette
en kube, 1988
Granitt, glass, papp
20 x 660 x 100
Usign.
MS-78/88
Prov.: Drammens K for. 1988, utst.
Ust.: -3+1-, Drammens K for. 1988, utst.
[ark tegning] s. 29 (upag.)
Lit.: -3+1-, Wang Kunsthandel, Oslo 1990,
fargeill. s. 17 (upag.)

Høgskolen i Oslo (HIO)

The Modern Dance (Part one), inngangsparti og *The Modern Dance (Part two)* seremonirom, 2008, skulptur i lakk malt eik.

Camilla Løw (1976) er utdannet ved Glasgow School of Art og bor og arbeider i Oslo. Hun skaper i sitt arbeid forbindelser til den modernistiske tradisjonen med en leken og personlig tilnærming til dette formspråket. Blant flere separatutstillinger de siste år er Galleri AHO, Oslo, Dundee Contemporary Art Scotland, Bergen Kunsthall No 5 og Sutton Lane, London/Paris. Seneste gruppeutstillinger er bl.a. “Constructivisms” på Galerie Almine Rech i Brussel og “Almost Always is nearly Enough” på Standard, Idealismusstudio, Grazer Kunstverein, Graz. “Dump – Postmoderne skulptur i oppløst felt”, Nasjonalmuseet for kunst, design og arkitektur i Oslo, “How to Improve the World – British Art 1946-2006”, Hayward Gallery, London og Momentum – nordisk festival for samtidskunst. Camilla Løw mottok i 2007 StatoilHydros kunststipend og *The Modern Dance (Part one & Part two)* er hennes første oppdrag for KORØ.

Camilla Løw

The Modern Dance (Part one & Part two), 2008

Bygget er sentralt plassert i Haugesund med inngang fra Haugesund torg. Nærmeste nabo er Haugesund teater, og vis à vis ligger byens kjente, nyklassisistiske rådhus med sin iøynefallende rosa farge. Tingrettens inngangsparti er utformet i glassvegger og betongsøyler som gir god visuell kontakt med omgivelsene. Resepsjonsområdet er åpent og i to etasjer, og Camilla Løw har laget sine verk til dette luftige rommet omgitt av glass, samt til seremonirommet.

Haugaland tingrett

I have worked with the primary kinds of movement and with material that enabled me to do so. This consideration has governed my choice of materials. Each element joined to the next is real and has real characteristics. As one works, all take on the power of the concept and become separable from it. In constructing these works movement for me is the relationship of one element to the next and to the next, a rhythmic sequence.”

Kenneth Martin, Movement and Expression, 1968.

Ett hengende verk bestående av fire malte rammer i eik. (Det er eikegulv i store deler av bygget)

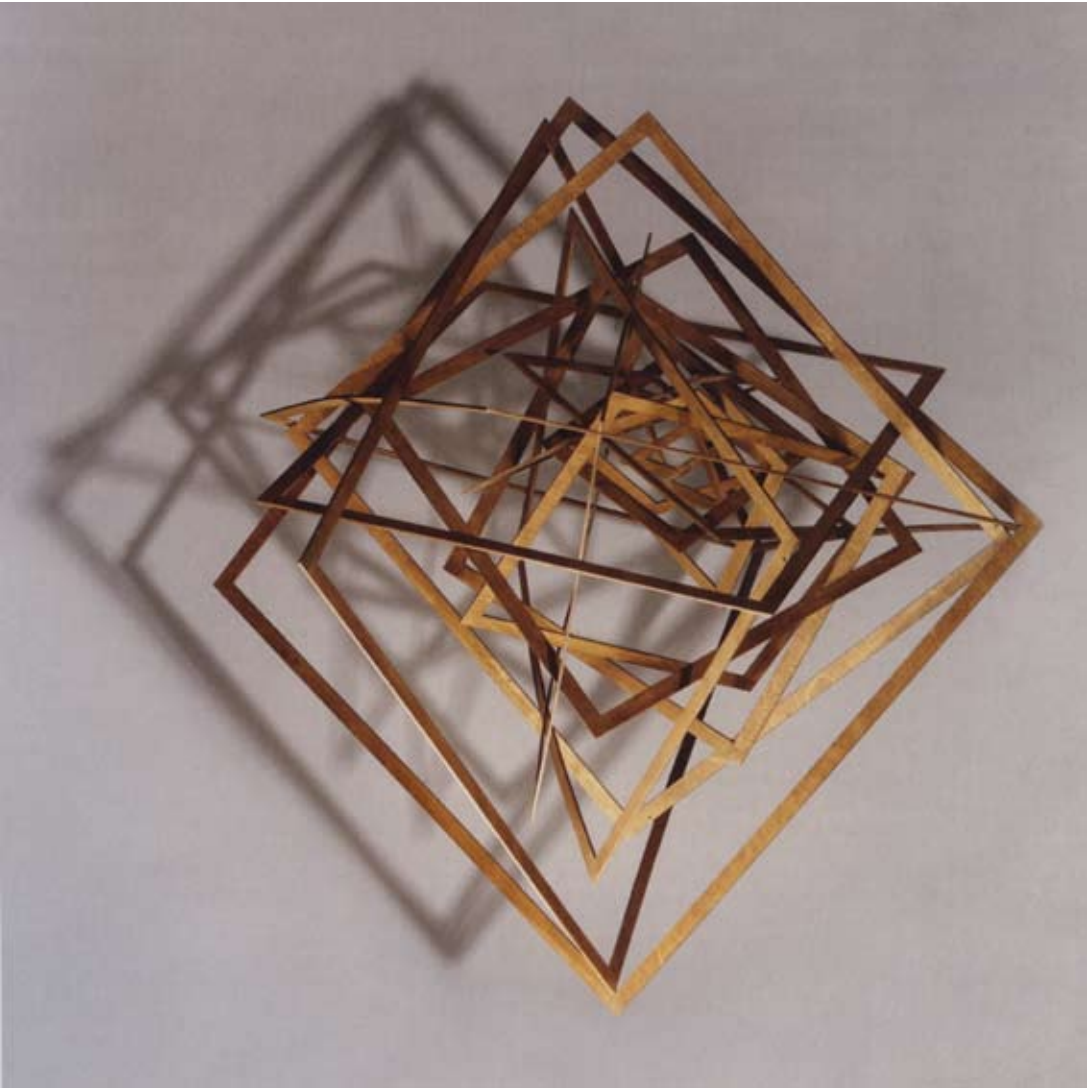
Geometriske former.

- Svart
- Rød
- Gul
- Blå

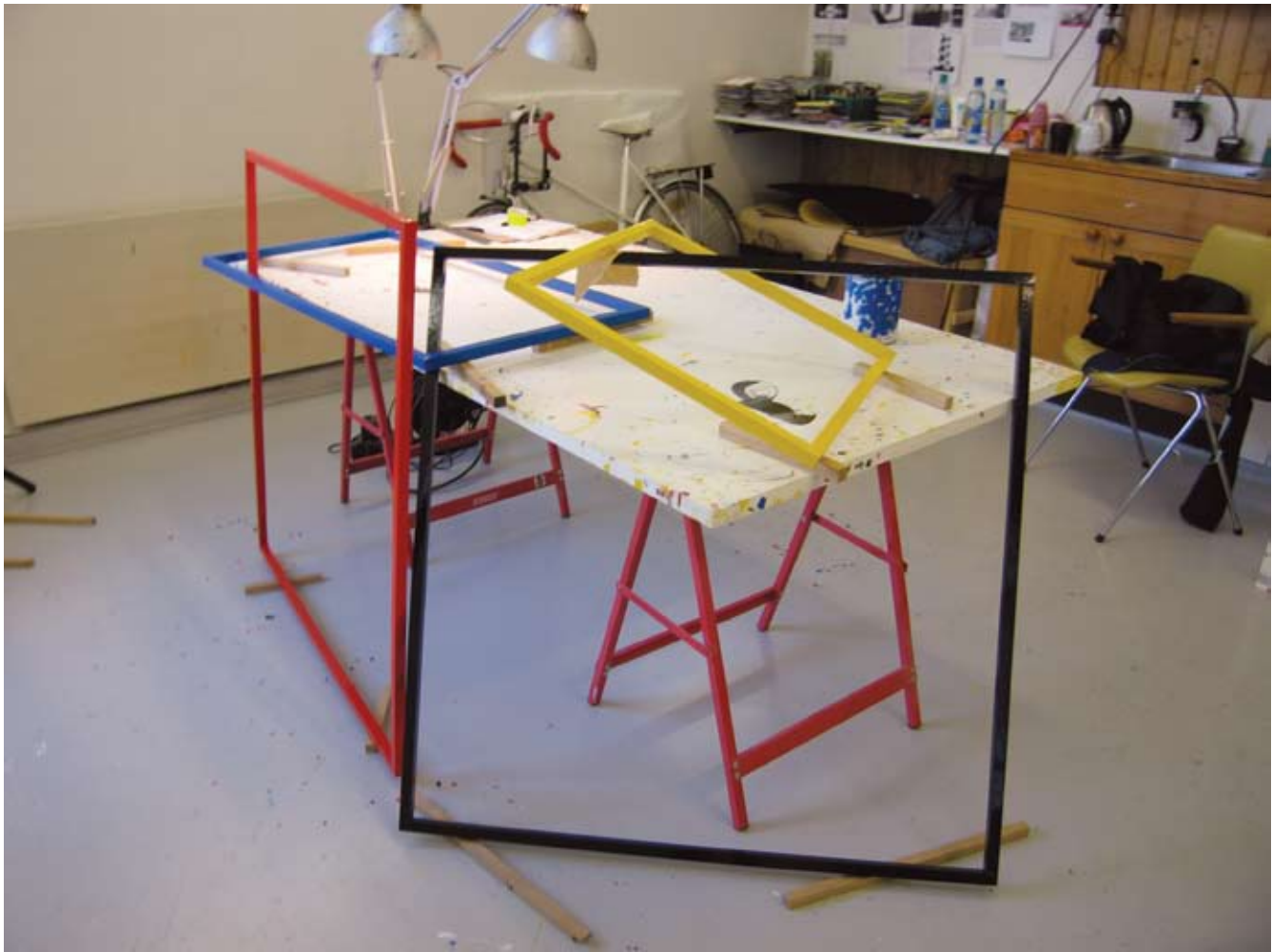
En konstruksjon som ikke stenger for utsikt eller innsikt, men som har til hensikt å ramme inn elementene rundt seg, alt avhengig av hvor betrakteren står – inne i bygget eller utenfor, på torget. Verket skal fungere i dialog med rommet og arkitekturen rundt det. I dette tilfellet har vinduene i inngangspartiet vært viktige med hensyn til utformingen av verket. Det er mye luft og lys i dette området – noe jeg har ønsket å bevare gjennom bruken av lette rammer og også gjennom bruken av lakkmalning for å reflektere lyset. Gjennom et presist valg av farger og materialer, måten verket monteres på etc., er kun det som er nødvendig for verkets eksistens representert. Det er detaljene som skaper rytmen i verket. Rammene holdes sammen ved at de fire rammene er “loopet” inn i hverandre. Verket er festet med to metallkroker og snøre. Seremonirommet. Et gulvbasert verk i malt eik. Ett stående verk som har relasjoner til en abstrakt menneskefigur, men samtidig også til rommet og arkitekturen rundt det. Verket gjenspeiler de rektangulære vinduene i seremonirommet. Verket skal plasseres slik at man samtidig kan se det hengende verket ved inngangspartiet. Tanken er at verkene kommuniserer med hverandre gjennom bruken av de samme materialene og valg av farger. Verket plasseres slik at de hvite rammene nesten går i ett med veggen bak seg, og de horisontale linjene, malt i gult, blått, svart, rødt og grått blir mer eller mindre synlige ettersom man beveger seg rundt verket.

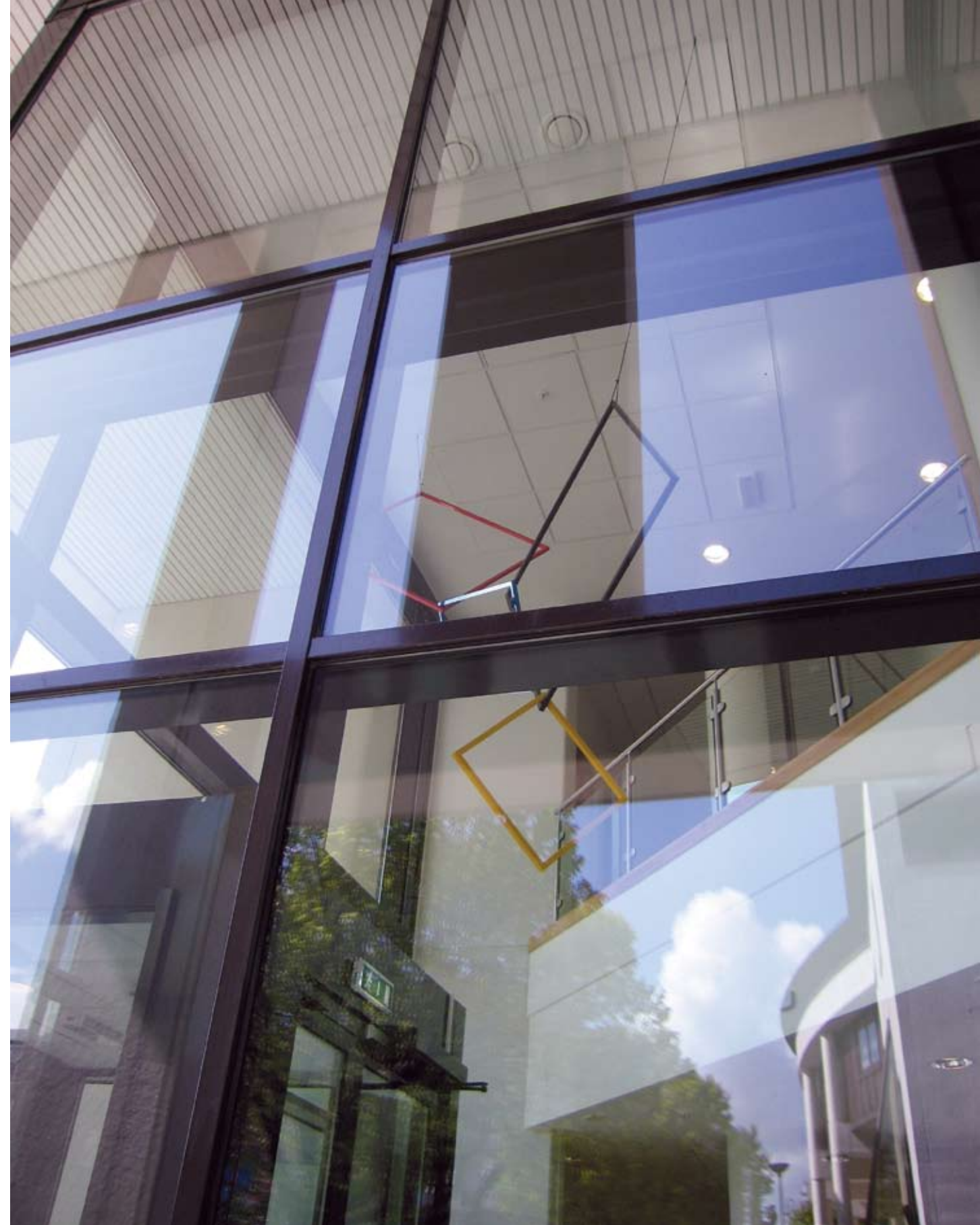
Alejandro Otero

Alexander Rodchenko

Haugaland tingrett, Haugesund

Hanne Lydia Opøien Kristoffersen

Barselfærd, 2009

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag flyttet for få år siden inn i nye kontorer i et rehabilitert Jugendbygg i Trondheim. Bygget ligger i byens sentrum, inntil en stor park. Hanne Lydia O. Kristoffersen har tatt utgangspunkt i byggets forhistorie for sitt arbeid til Fylkesmannens kontor.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

”Barselfærd” er montert på en fondvegg i trapperommet i andre etasje. Rommet er rikt, men diskret dekorert med ulike Jugenddetaljer. Disse finnes i glassmalerier i vinduer, på dører, trappegelender, i mosaikk på gulv og i detaljer på vegger. Veggen er holdt i samme gule tone som trapperommet for øvrig og er lett synlig ved adkomst nedenfra og ovenfra. Jeg har forholdt meg til byggets rikholdige historie i idéprosessen. Dette har vært en spennende reise.

FORHISTORIEN

Byggets historie begynner lenge før det ble reist. Erich Christian Dahl ble født i 1814 av kjøpmannsforeldre. Særlig moren var driftig: Alene drev hun forretningen Erich Dahls Enke i over 40 år. E.C. Dahl tok utdanninge i England og ble etter hvert ansatt i sin mors bedrift. Med tiden ble han en av byens rikeste menn og grunnla Dahls Bryggeri. Han var også dansk Gene-ralkonsul i Trondheim. Dahl var en avholdt arbeidsgiver som betalte en anstendig lønn til sine arbeidere, selv ved sykdom. E.C. Dahl var velkjent for sin begeistring for kvinner, også i sin samtid. Myten sier at han var far til 20 uekte barn og at han førte ”bok” over sine uekte barn, som han i hovedsak skal ha hatt med tjenestejenter. Slik skal han ha holdt oversikt over hvilke beløp han ga til hvem når noen var nøden. Ved sin død i 1882 testamenterte Dahl en be-tydelig sum penger til en stiftelse som skulle bli en fødeklinikk for ubemidlede kvinner og gi fri pleie for fattige og syke barn. Først i 1908 sto bygget klart, et staselig Jugendbygg tilknyttet en stor park. Det ble regnet som et av Trondheims vakreste.

\$2

”Stiftelsens Formaal er at skaffe uformuende syge Børn fri Kur og Pleie, og ligesaa fattige fødende Kvinder frit Ophold og Pleie under deres Barselsfærd”. Fra E.C. Dahls testamente, av 30. januar 1878

Å være kvinne i Trondheim rundt forrige århundreskifte må ha vært svært annerledes enn i dag. Det var store klasseforskjeller og det herjet dyp fattigdom i deler av befolkningen. Det var knyttet stor fare til å føde barn, spesielt hvis man var en ubemidlet kvinne. Var du vel-stående, fødte du vanligvis relativt trygt hjemme. I Bergen og Kristiania var det allerede opprettet fødeklinikker, men Trondheim var meget sent ute. Her fantes det en jordmor ved navn Valentine Smith. Hun kjøpte opp barndomshjemmet etter sin fars død og innredet dette som et jordmorhjem for fattige kvinner. Slik fikk de hjelp til fødselen og i tiden rett etter, gjerne opptil 14 dager. Valentine Smith ble den første overjordmoren på E.C. Dahls Stiftelse.

Sammen med Valentine Smith ble det ansatt en direktør som skulle lede det hele. Ubemidlede kvinner kunne søke om friplass. Søknaden skulle være i brevs form, der de grundig måtte dokumentere sin livssituasjon. De måtte også ha oppholdt seg i Trondheim det seneste året. Avgjørelsen tok direktøren alene. Foruten friplassen kunne man tilby en enkel standard og en god standard. Enkel standard var ment som et tilbud til gifte kvinner uten midler. Den gode standarden var forbeholdt noenlunde velstående kvinner, og dette skulle bidra til å finansiere stiftelsens drift. Det var for øvrig stor forskjell på barnedødeligheten blant friplasskvin-nene og de med best standard. De som fikk friplass måtte ofte regne med å arbeide på klinikken etter fødselen. Det ble også ansett som upassende å søke om friplass mer enn én gang som ugift kvinne. Denne holdningen ble tatt opp til vurdering og diskusjon ved stiftelsen, og praksis ble til en viss grad endret.

Barselsfærd, 2008, tegning, fargeblyant på sort papir.

Hanne Lydia O. Kristoffersen (1964) er utdannet ved Kunstakademiet i Trondheim og bor og arbeider i Oslo. I flere separatutstillinger har hun jobbet konsekvent med tegning som media, ofte i store formater. Hun arbeider hovedsaklig med tema som kjønn og identitet, primært fra et marginalisert ståsted. Hun arbeider med et figurativt uttrykk og bruker fotografier som verktøy i prosessen, men uten å befinne seg i en fotorealistisk kontekst. Av gruppeutstillinger de seneste år har hun deltatt på Tegnebiennalen og ”REAL”, Haugar, Tønsberg. Hun har hatt separatutstillinger ved Akershus Kunstsenter, Rogaland Kunstsenter, Tromsø kunstforening, TWT, Tegnerforbundet, Kunstverket og Haugesund Kunstforening. Hanne L. O. Kristoffersen mottok Weidemannstipendet for 2008. *Barselsfærd* er hennes første oppdrag for KORO.

Stiftelsen tok også vare på såkalte ”pleiebarn”. Dette var barn som fattige, ugifte mødre var tvunget til å gi fra seg. Stiftelsen, ofte overjordmor, hjalp til med å finne fosterforeldre til disse barna. Det kunne skje ved hjelp av annonsering i avisen. Mange kvinner og barn fikk nok en ny start gjennom friplassen og pleiebarnsfunksjonen, i en tid der barn utenfor ekteskap var svært skammelig.

Alle kjenner noen eller vet om noen som har kommet til verden på E.C. Dahls Stiftelse. Det gjør jeg selv også: Min mor er født der. Hun ble kalt ”prinsessen” på grunn av sin vakre hodeform som hun fikk fordi hun kom med bena først. Min mormor fikk kun dette ene barnet.

PROSJEKTET

Jeg kunne ha valgt å visualisere historien før stiftelsen ble etablert: Erich Christian Dahls historie. Det har jeg valgt ikke å gjøre; den flotte Jugendbygningen er bauta nok over hans liv. Det er den delen av historien som ble konsekvensen av hans livsførsel som har opptatt meg mest. Sannsynligvis på grunn av sine mange ”feilskjær” valgte Dahl å ta initiativ til å opprette en fødeklinikk. Og på denne klinikken ble mange skjebner beseglet. Spesielt den tiden da stiftelsen fant sin form og ble til den institusjonen den er kjent som, synes jeg er interessant.

”Barselfærd” består av 15 tegninger, som henger tre vertikalt og fem horisontalt på linje, med en jevn avstand mellom bildene. De er utført i farveblyant på svart papir. Fargeblyanten fanger lyset, og det er brukt gull, sølv og bronse for å skape liv og dramatikk i tegningene. Dette henter også opp elementer fra Jugendstilen i rommet, som blant annet har mye gull og bronse i sine mønstre. Tegningene er satt i rammer som tar opp koloritten fra dekorasjoner på gulvet i avsatsen foran den aktuelle veggen, samt fra listen på gulvet i nedre kant av veggen, en dyp vinrød farge. Fargen på rammene mykner opp inntrykket fra det mørke papiret samtidig som det integrerer tegningene i Jugendrommet.

Selve arbeidsprosessen på svart papir er ulik den på hvitt papir: Her tegner man frem motivet fra negativt til positivt. Tanken er at man henter frem avtrykk fra en avsluttet epoke. I tegneprosessen på det svarte papiret kan man ikke korrigere eller viske bort streken, man har ingen muligheter til regress. Motivene mine er holdt i en lett autoritær stil, som et bilde på hvordan den fødende selv kan tenkes å ha opplevd møtet med stiftelsen i en tid annerledes enn vår.

Motivene refererer til E.C. Dahls Stiftelses historie, da primært fødeklinikken. Direktør Henrik Ouren og overjordmor Valentine Smith er med omtrent på den tiden da stiftelsen åpnet. Pleiebarna, de fødende kvinnene og de nyfødte er også representert. Sykepleiersker og kuvøser. Leger. Fødestuen. Utgangspunktene mine har vært fotografier. Tegningene oppleves ulike sine referanser og gjør heller ingen bestrebelser i å ligne originalene. Bruken av foto som utgangspunkt knytter seg til historien og slik den blir fortalt i bilder. Disse bildene blir som overføringer, de er både gjenkjennelige og forteller noe om en annen tid.

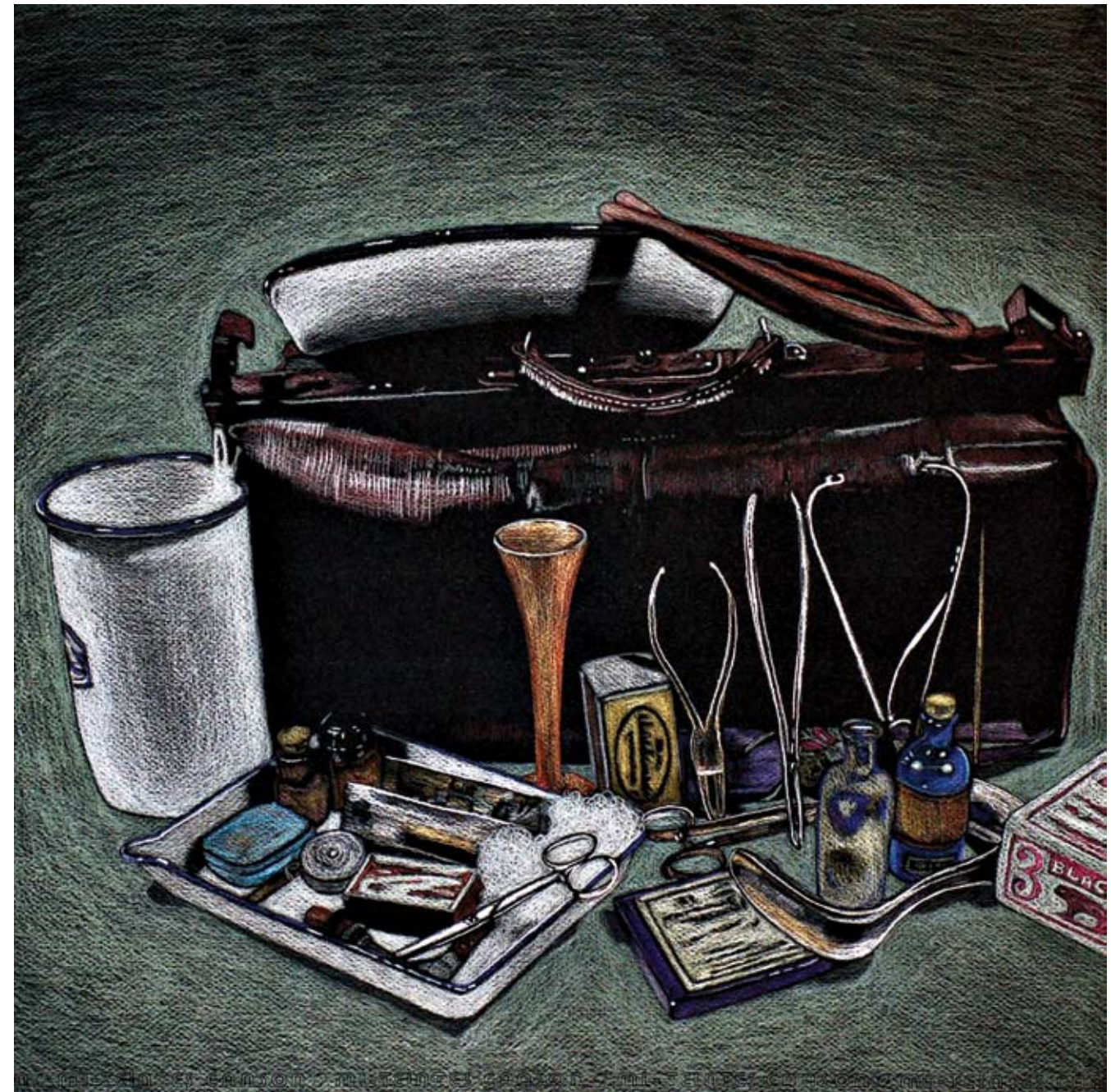
Kilder: Tora Korsvold, Sykehusfødselen tar form – en nærstudie av E.C. Dahls Stiftelse, Abstrakt Forlag, 2001.
E.C. Dahls Stiftelse, 1892-1908, utgitt av Bestyrelsen ved Dr. Med. Lyder Borthen

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Trondheim

Marianne Heier

Waldgänger, 2008

Skatteetaten i Finnmark har flyttet inn i rehabiliterte lokaler midt i Hammerfest. Kontoret innehar en sentral funksjon i lokalmiljøet og har, i tillegg til å være regionalt ligningskontor, nasjonale oppgaver i forhold til registrering av personnummer. Flere tusen brukere er innom hvert år, og kontorstaben teller 23 ansatte. I en periode på to måneder var Marianne Heier ”ulønnet” ansatt her, som en innledende del av sitt kunstneriske arbeid for skatteetaten i Finnmark.

Skatteetaten i Finnmark

Fra Marianne Heiers tale på åpningen av ”Waldgänger”, 10. desember 2008:

”Dette verket er resultatet av et to måneders arbeidsopphold som del av staben her ved skattekontoret. Jeg må innrømme at jeg kom hit med en del forutinntatte ideer om hva som ville møte meg. Jeg regnet med å finne et litt kjedelig miljø med frustrerte, overarbeidede ansatte, organisert etter et strengt hierarki. Jeg forventet å snuble over uløste konflikter og misnøye, og jeg hadde regnet med å kunne ta tak i nettopp dette som kunstnerisk utgangspunkt. Denne planen slo feil. For her hadde de nærmest gjort jobben for meg allerede.

Sett fra utsiden preges ikke skatteetaten akkurat av fleksibilitet og kreativ tankegang. Den kan virke som et vanskelig utgangspunkt for et stedsspesifikt kunstverk. Og inntrykket av en gjennomregulert arbeidsvirkelighet der alle aspekter – fra de tekniske, byråkratiske til de menneskelige – fanges opp av systemer og regler, stemmer nok ganske godt. Rutiner og regelverk er nærmest heldekkende. Dette er godt og grundig gjennomarbeidet, og selvfølgelig ment å skulle virke konstruktivt, slik at etaten skal fungere best mulig for flest mulig, både brukere og ansatte. Det skal være riktig og likt for alle. Men det er ikke til å komme fra at en slik gjennomregulering har noe litt maskinelt ved seg, og at et nett av såpass strenge regler kan virke ganske frustrerende for de som skal operere innenfor det. Når det finnes rutiner for absolutt alt man gjør, er det ikke mye plass igjen til individuell utfoldelse, eller til utfoldelse i det hele tatt, for den saks skyld.

Mens jeg var her, slo det meg at Hammerfest skattekontor ligner Hammerfest by. Gjennomreguleringen er en synlig, fysisk tilstedeværelse her, både inne på kontoret og utenfor. De helt like arbeidsstasjonene uten personlig preg kan ses som en slags parallell til de helt like gjenreisningshusene fra etterkrigstiden. Begge deler er uttrykk for beslutninger tatt i maktsentra langt herfra. Man kan flytte seg mellom hvilke som helst av arbeidspultene her og fortsette med akkurat de samme arbeidsoppgavene: arbeidsoppgaver som er bestemt og nasjonalt koordinert av skatteetatens ledelse i Oslo. Det åpne kontorlandskapet som vanskeliggjør private samtaler, de nøytrale fargene og møblene utviklet for bevegelser foran en dataskjerm gjør at kontoret minner om en slags maskinhall for byråkratiske prosedyrer. Men vi er jo ikke maskiner. Individuelle personligheters uregelmessigheter lar seg ikke smertefritt presse inn i ferdiglagde former. På samme måte som folk i Hammerfest unndrar seg den arkitektoniske ensrettingen i byen gjennom kreativ fargebruk på husvegger, karmen og gjerder, samt en voldsom byggeaktivitet i hyttefeltene utenfor byen, fantes det også en motstand mot gjennomreguleringen av arbeidsplassen her på kontoret. Midt i det ryddige, effektive og monotone kontorlandskapet, og midt i de stive rutinene, tronet det store unntaket.

Et litt merkelig glassbur av lettvegger var satt opp i sentrum av det åpne kontoret. Det hadde ingen klart definert funksjon; velutstyrte lunsj- og møterom fantes her allerede, og stille, private rom også. Dette rommet sto der udefinert og åpent, og ikke omfattet av noen av de reglbundne funksjonene til kontoret. Men jeg fikk fort følelsen av at kontorets hjerte egentlig var nettopp dette litt rare rommet. Det ga puls og vitalitet til miljøet her, og bruken av det ga dagene rytme. To ganger om dagen, til faste tider, samlet alle de ansatte seg til kaffepause her inne, og kontorlandskapet utenfor sto like tomt som Hammerfest by fredag ettermiddag etter kontortid. Man satt trangt i det lille rommet, og lydnivået var høyt. Praten

Waldgänger, 2008, håndlaftet og beiset bygg.

Marianne Heier (1969) har sin utdannelse fra Italia, først ved Istituto Marangoni for kles- og tekstildesign og siden ved Kunstakademiet i Milano. I sine prosjekter fokuserer hun på dagliglivet i utvalgte institusjoner, i og utenfor kunstverdenen, og hennes verk medfører ofte fysiske og strukturelle endringer i institusjonen. Hennes prosjekter inkluderer blant andre “Permanent Installation (5 783 Euros)”, “En dråpe i havet”, 2005, “Construction Site”, 2006 og “Manifest 07”. Hun har hatt separatutstillinger på UKS og ROM for kunst og arkitektur i Oslo, Care Of og Fabia Calvasina Arte Contemporanea i Milano og Galleria Luigi Franco i Torino. Hun har deltatt på kollektivutstillingene “Artistic Strategies for an Economy in Crisis” i Galleria Civica, Trento, “The Gift” i Sparwasser HQ, Berlin, “Post Nora” i Today Art Museum, Beijing og “The Price of Everything” ved Whitney Independent Study Program i New York. Hun er nå stipendiat ved Kunsthøgskolen i Oslo. *Waldgänger* på Skattetaten i Finnmark er hennes første oppdrag for KORO.

gikk løst om alt mulig, og hadde ingen klar retning eller profesjonelt formål. Diskusjoner og uenigheter hadde sin plass her inne, det samme gjaldt fortrolighet, humor og sjenerøsitet. Her inne var det plass til uregelmessigheter, unntak og spenninger, kort sagt den kompleksiteten som kjennetegner den egentlige virkeligheten. Rommet og bruken av det fungerte som en slags lufteventil for arbeidsmiljøet. Jeg tenkte at det hadde samme funksjon for de ansatte som hyttenene utenfor byen syntes å ha det for hammerfestinger flest. Som en av de ansatte her sa da jeg stusset over hvor tom byen var i helgene: ”Det er jo på hytta vi lever.”

Det var litt hemmelighetskremeri rundt disse pausene, de var liksom ikke helt stuerene. Etter hvert skjønte jeg at de falt utenom forutsatte arbeidsrutiner, og at selv om ledelsen så gjenom fingrene med dem, var de ikke helt ok. Jeg vet at dette har vært et tema her, det dreier seg om en slags tilsnikelse, eller en tøyning av reglene. Man har ikke egentlig krav på dem. Men siden skattekontoret faktisk var å jour med arbeidet, og de ansatte til tross for fleksitid var fulltallige hver morgen klokken åtte når den første pausen startet, lukket man et øye for dette regelbruddet.

Rommet slik det er nå, etter min intervensjon, er en forsterkning av det som allerede hadde oppstått helt spontant. Tittelen på arbeidet, «Waldgänger», har jeg lånt fra Ernst Jünger. Etter å ha overlevd to verdenskriger beskriver forfatteren hvordan man kan unndra seg totalitære regimer ved å ’gå inn i skogen’. Skogen blir et bilde på alt det autoritetene ikke har forutsett og dermed ikke kan kontrollere. Jünger tenkte seg individets mulighet for å trekke seg unna som den mest effektive og realistiske måten å yte motstand på. Et nei trenger ikke ytres der autoritetene forventer det . Tilsvarende taktikker beskrives også av Michel De Certeau, som politisk sett sannsynligvis befinner seg på nesten motsatt fløy i forhold til Jünger. For ham handler det ikke om enkeltindividets tilbaketrekning, men om en sosial, samlende praksis. I boken L’invention du quotidien beskriver han hvordan man kan benytte strukturene som allerede finnes, men på en annen måte enn det som var forutsett. Det handler om å være kreativ nok til å se glemte rom i systemet, og om å ta dem i bruk på nye måter. Han skriver om hvordan man kan benytte steder og strukturer man ikke eier eller kontrollerer, omtrent som når man spiller på motpartens banehalvdel .

Systemene vi lever med og skattekontoret her representerer noen av disse strukturene og er viktige for å holde samfunnet effektivt sammen. Men prisen for effektivitet er forenkling: Virkeligheten er alltid mye mer kompleks enn systemene som forsøker å beskrive den, fange den eller kontrollere den. Et system legger seg som et nett rundt den virkeligheten vi lever i. Nettet kan være mer eller mindre finmasket. Det finnes hull og glemte rom, sprekker og åpninger. Disse rommene gir et glimt av noe annet, av en alternativ virkelighet som kunne sett helt annerledes ut. Ikke nødvendigvis verken bedre eller verre, men annerledes. Det i seg selv er en enorm ressurs: Det viser at det finnes andre muligheter, og en frihet til å endre på ting. Det viser at det går an å se for seg andre, nye muligheter, og at det til og med går an å realisere dem. Det finnes rom for kreativitet og visjoner nettopp på grunn av disse hullene i systemet. Systemets motsats kan finnes inne i systemet selv.

Jeg håper at de laftede veggene kan fungere som en konkret manifestering av motstanden som allerede finnes her, og som et forsvar for det store, litt trassige og uunnværlige UNNTAKET. Dette unntaket bekrefter ikke regelen. Det sår tvil om regelens absolutte gyldighet og gjennomfører en kompleksitet regelen ikke er i stand til å omfatte. Det er dette unntaket som gjør at kontoret her speiler verden omkring, og at miljøet fungerer så godt.

Skatteetaten i Finnmark, Hammerfest

Ole Martin Lund Bø

Uten tittel, 2008

I 2006 ble Sandnes og Jæren tingrett slått sammen til ett embete, Jæren tingrett, med lokalisering i Sandnes. Tingretten er førsteinstansdomstol for kommunene Hå, Time, Klepp, Sandnes, Gjesdal og Forsand, og det nye tinghuset ligger sentralt plassert i byens ”kulturakse”. Ole Martin Lund Bø’s vegginstallasjon består av en serie med fotografier og folierte glass, montert i ett sammenhengende visuelt grep på fondveggen i inngangspartiets første etasje.

Uten tittel, 2008, C-print og folierte glassplater.

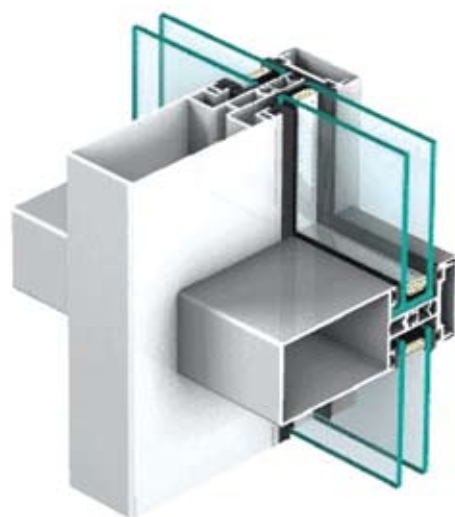
Jæren tingrett, Sandnes

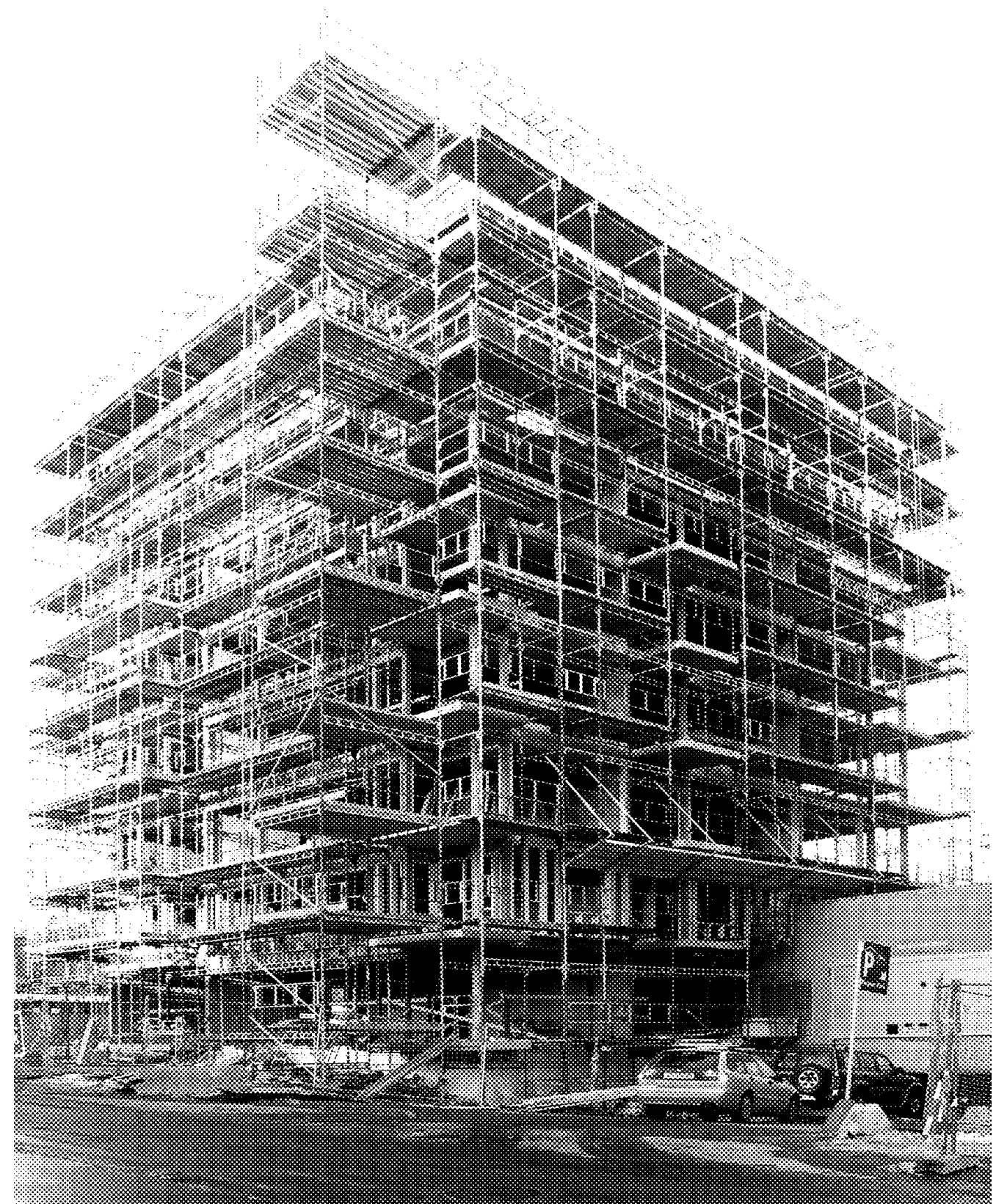
Kunstprosjektet for Jæren Tingrett omfatter fotografier av diverse bygningsmaterialer som speiler ulike ting i tillegg til to folierte glassplater. To av fotografiene viser en speiling av en bygningsplass, to andre et interiør og de to siste viser speilbilde av trær. I bildene vises også noe av materialiteten i de platene som omgivelsene speiles i, samt diverse annet bygningsmateriell. I tillegg til selve fotografiene er to av glassplatene foliert på baksiden med to ulike farger, sort og lysegrønn. Både glassplatene og fotografiene er montert på samme måte og ca. to cm ut fra veggen. Fotografiene er montert sammen med hver sin glassplate, slik at de visuelt fremtrer på samme måte som de folierte glassplatene.

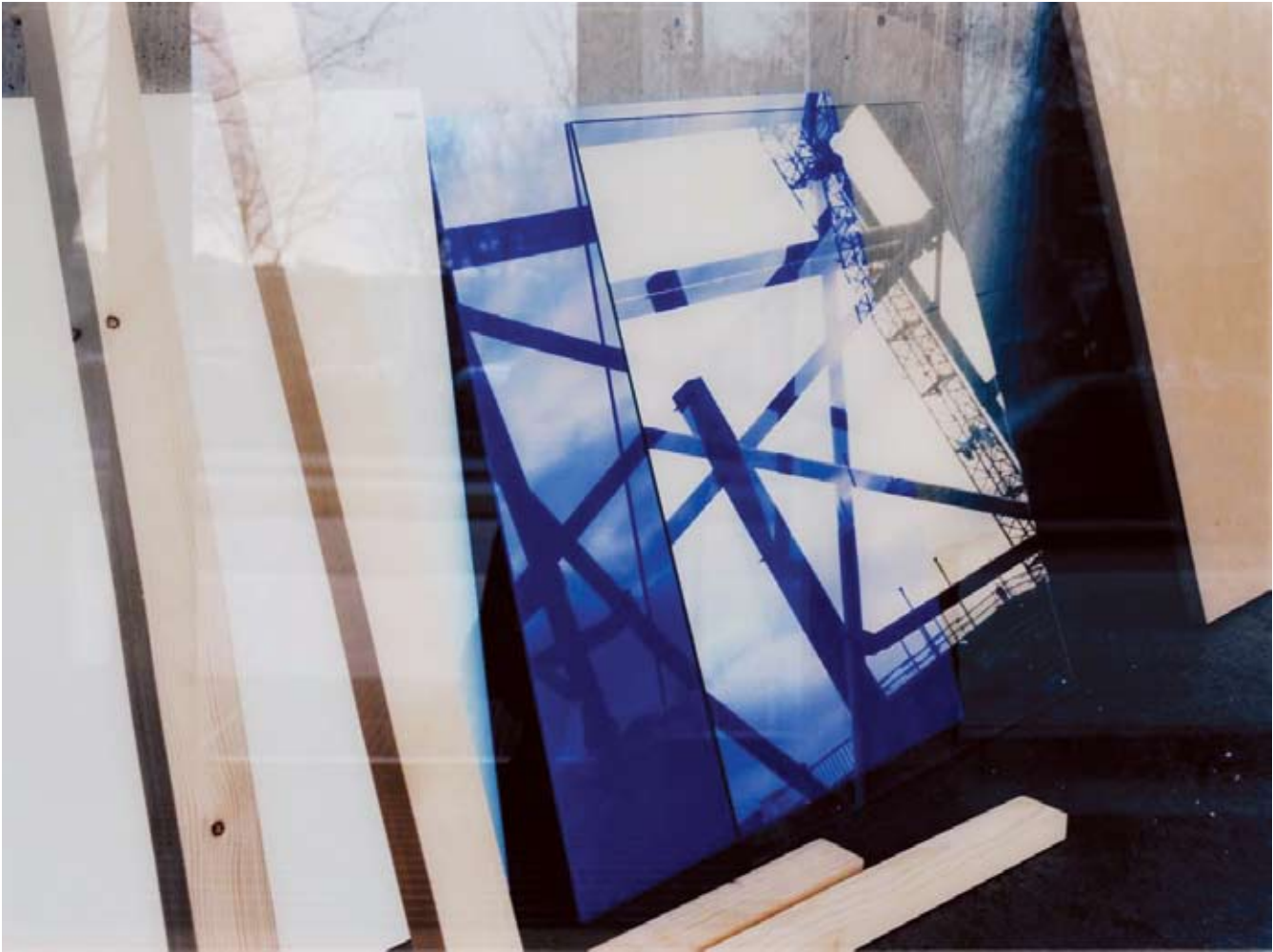
Bakgrunnen for dette arbeidet bunner i flere ting. Dels har jeg tatt utgangspunkt i tingrettens samfunnsmessige rolle, der den som utøvende maktinstans spiller det samfunnet som den opererer i, dels har jeg fokusert på fasadematerialenes egenverdi. Foruten å være en helt konkret og praktisk innretning har arkitekturen jo også en funksjon som representasjonsredskap og symbol-bygger. Forholdet mellom de ytre visuelle grepene, som gir et bygg identitet, og de bærende materialene som utgjør byggets konstruksjon, interesserer meg.

Motivene i fotografiene er bygningsmaterialer av både konstruksjonsmessig og kledningsmessig karakter. Jeg har tatt bildene slik at de reflekterer ting som minner om det som kunne vært en naturlig speiling på stedet, interiør og trær, og blandet inn ulike ting som antyder et uferdig bygg. De folierte glassplatene har en blank overflate og vil derfor speile ting som befinner seg rundt bygget. Dette gir en sammenblanding av flater som speiler de reelle omgivelsene, stedets eget nærområde og analoge motiver hentet fra et annet sted.

Ole Martin Lund Bø (1973) har deltatt på en rekke utstillinger siden han var ferdig utdannet ved Vestlandets Kunstakademi i 2002. Han jobber primært med skulptur, installasjon og fotografi. I 2006/2007 fikk han tildelt et års opphold på ISCP i New York. I 2008 hadde han sin første separatutstilling utenfor Norge, på galleri Opdahl i Berlin. Utstillinger den siste tiden inkluderer bl.a. “Lights On” på Astrup Fearnley Museet, Oslo og “If You Destroy the Image, You’ll Destroy the Thing Itself” i Bergen Kunsthall. Hans verk er innkjøpt av blant andre Von Oppenheim Collection, Frankfurt, Bergen Kunstmuseum, Rogaland Kunstmuseum, Norsk Kulturråd og KORO.

Jæren tingrett, Sandnes

Eva Grøttum

Strøblomster fra Kvam i Gudbrandsdalen.1700-tallet, 2008

Abu Dhabi er det største av de sju emiratene som utgjør De forente arabiske emirater. Hovedstaden Abu Dhabi dekker ca. 86 % av landets areal og har som en av verdens største oljeprodusenter et BNP per hode på tredje plass i verden, etter Luxemburg og Norge. Den norske ambassaden har her en aktiv rolle som bl.a. bindeledd mellom lokale myndigheter og norske næringsinteresser. For Eva Grøttum ble utfordringen stedets funksjon som møteplass for vestlig og østlig kultur. Hun har laget et stort moderbilde til trapperommet og en billedserie til salongområdet i første etg.

Den norske ambassaden i Abu Dhabi, embetsboligen

Tekstilkunsten i Europa - helt tilbake til klassisismen, gjennom middelalderen og særlig i etterreformatorisk tid - har kontinuerlig blitt influert av og hentet motiver fra orienten. Jeg tenkte at jeg kunne finne inspirasjon i den tradisjonelle tekstilkunsten; jeg ser like gjerne på tekstiler som bilder. Fagfolk ved Nasjonalmuseet gjorde meg oppmerksom på boken Norsk Billedvev 1550-1800 av Thor B. Kielland fra 1955, hvor den orientalske innflytelsen på norsk billedvev fra middelalderen t.o.m. 1700-tallet omtales. Her var det flere eksempler på geometrisk mønstrete vevnader fra by og bygd.

Etter hvert ble jeg klar over at de mest synlige og opplagte tegnene på det jeg lette etter, ikke var å finne der jeg søkte. Jeg beveget blikket bort fra de strenge geometriske formene til bildene av antependier, hynder og puter med barokke blomstermønstre. Persiske tulipaner, nelliker, roser, liljer og iriser kom østfra og ga nye impulser til kunsthåndverkere og billedkunstnere i Nord-Europa i barokken. Vevnader med mønstre av strøblomster laget i tyske og flamske tapisserieverksteder - tapisseri er vevet tapet - ble importert til Norge og direkte kopiert av kvinnene i de norske vevstuene.

Opprinnelsen til arbeidet "Strøblomster fra Kvam i Gudbrandsdalen. 1700-tallet" er et vakkert putetreck fra Sør-Gudbrandsdalen. Denne bruksveven viser at kunstneren har hatt begavelse for både tegning og vev. Blomstertegningene har naturalistiske trekk og er rike på detaljer som gir hver blomst et individuelt uttrykk, noe som er et tegn på en våken oppmerksomhet og var-somhet overfor tradisjon, aktualitet og nye impulser.

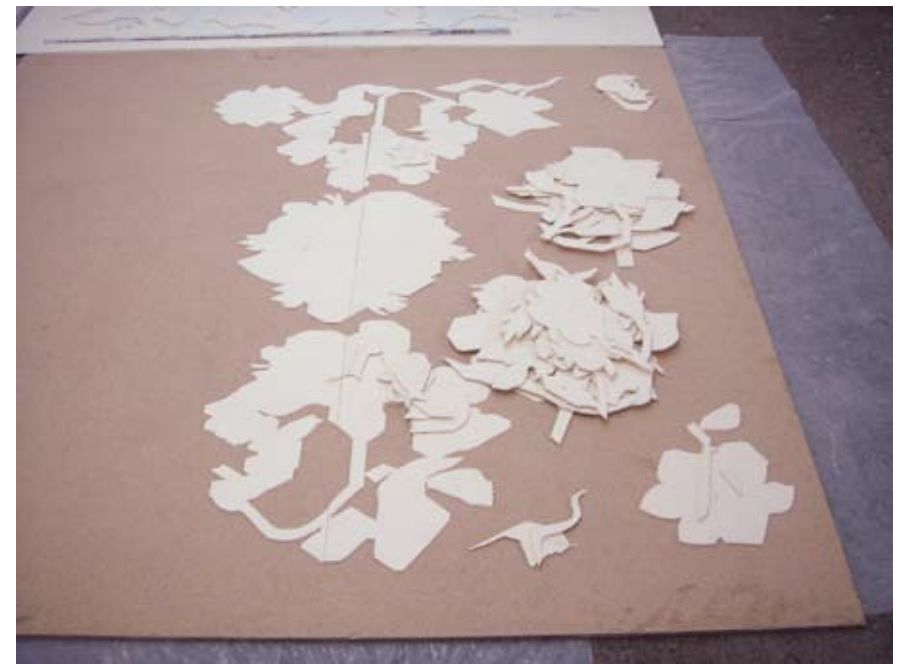
Jeg har tillatt meg å bruke dette ene av våre mange vakre, anonyme bruksvevnader som forbilde til bildene i ambassaden i Abu Dhabi; på samme måte som min forgjenger brukte datidens forbilder. Jeg liker denne bevegelsen: at fortids kunnskap gjenbrukes, omformuleres, fornyes og sirkulerer. Et arbeid som allerede er gjort, men glemt, er blitt synliggjort i et fellesskap: Oppgaven min blir å regenerere det, transformere det, for at det skal bli sett på nytt et annet sted, i en annen tid.

Strøblomster fra Kvam i Gudbrandsdalen. 1700-tallet, 2008, et relieff i aluminium og fem plottertrykk.

Eva Grøttum (1950) har utdannelsen sin fra Hochschule der Künste, Berlin, 1980–85, og SKHS, Oslo, 1974–78. Hun har i en rekke år arbeidet med utgangspunkt i mønstre og geometri, hvor hun bl.a. låner fra den indiske, islamske eller norske geometriske mønstertradisjonen. I 2007 hadde hun en utstilling i Kunstnerforbundet i Oslo kalt "Swatch", et begrep hentet fra The Swatch Book som er betegnelsen på mønsterbøker i tekstilindustrien. Swatches er tilfeldige kutt av mønstrete stoff og kan betegne Grøttums praksis. De gamle og de nye mønstrene blir samlet og gjort tilgjengelige for gjenbruk. Grøttum er innkjøpt av bl.a. Norsk Kulturråd. Hun bor og arbeider i Berlin.

Om beskyttelse, om medmenneskelighet, om åpenhet, 2009, lasurmaleri direkte på vegg.

Gerd Tinglum

Om beskyttelse, om medmenneskelighet, om åpenhet, 2009

Der Sandvikselven renner ut i Oslofjorden ligger Kjørhoparken, et anlegg hvor gamle gårdsbygninger og kontorbygg i fancy 80-tallstil ligger side om side. Her har Asker og Bærum politidistrikt fått sitt nye politihus, i et bygg der Saga Petroleum og Norsk Hydro tidligere holdt til. Det nye bygget huser rundt 370 ansatte og vil årlig ha ca.75.000 besøkende. Inngangspartiet med publikumsfunksjoner for pass, tillatelser, utlendingsavdeling osv., ligger mot parken med åpne vente- og sirkulasjonsarealer. Gerd Tinglum har gått inn i dette offentlige området med sitt kunstverk til politihuset.

Asker og Bærum politidistrikt

Jeg startet arbeidet med å finne ut om stedet, geografisk og historisk, og jeg undersøkte floraen. Jeg samlet inn kunnskap om politiet, hva de arbeider med og står for, og hva dette rommet, kundesenteret, spesifikt skal brukes til.

Et kundesenter er et sted hvor mange mennesker kommer og går, en slags transittthall, der rommets identitet er forbundet med funksjoner. Jeg opplever ofte at slike rom er ”knuste” og valgte derfor å arbeide med å styrke rommets identitet.

Jeg bearbeidet kvaliteter som har med bruken av rommet å gjøre: åpenhet, beskyttelse og medmenneskelighet, til et abstrakt uttrykk. Paletten bestod av åtte farger: rød, orange gul, grønn, blå, purpur, lyserød og lyseblå.

Jeg ønsket at fargene skulle gi rommet en estetisk kvalitet og at komposisjonen skulle gi rommet en struktur som forholder seg direkte til arkitekturen og gi rommet ro.

Arbeidet på veggene på Asker og Bærum Politistasjon. Jeg hadde fått en god samarbeidspartner: maleren Johan Lundin, som jeg visste var interessert i gamle teknikker og som var villig til å prøve ut hva slags farger og teknikker som ville passe best til det jeg var ute etter til veggene på Asker og Bærum Politistasjon. Vi prøvde ut teknikker i hans verksted hos Miljømaler’n på Vålerenga og ble enige om at vi måtte bruke noe tid også på det samme når vi kom til stedet. Farger ble blandet hos Beckers, presis de samme som jeg hadde brukt på modellen, bortsett fra én farge, rød, som vi måtte korrigere og blande til selv.

De horisontale linjene prøvde vi ut på forskjellige steder, og vi valgte å la det mørkerøde fargefeltet dekke utbygget på inngangspartiet. Jeg var opptatt av at min komposisjon ikke skulle følge linjene i arkitekturen, og arbeidet bevisst med å bestemme størrelsene på flatene ut fra en mer organisk tankegang.

Hver vegg hadde syv felt, og på den minste veggen la vi to lyserøde felt ved siden av hverandre. Det var viktig at de ble malt som to felt.

Fargene ble lasert på veggen, slik at lysstyrken intensiveres. Når man laserer, skinner den hvite veggen igjennom pigmentet og gjør fargen mild, samtidig som den er intens. Alle felt ble lasert to ganger, på feltene med de mørke fargene ble strøkene mer synlige enn på de lyse fargene og gir på denne måten liv til veggene.

Fargene er sterke og lyser opp rommet, komposisjonen er streng, men blir brutt av trappen som deler opp rommet i høyden. Fargene reflekteres også i vinduene og i glasset i trappegelenderne.

Asker og Bærum politihus, Sandvika

